

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglaš 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritično. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—		20—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 100 po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.

Poština plačana v gotovini.

Ljubljanskim demokratičnim volilcem!

Kakor vselej, tako ste tudi preteklo nedeljo storili, napredni ljubljanski volilci, svojo strankarsko dolžnost. Svobodno in brez vsake agitacije ste pihali na volišče, da z volilno kroglico v roki manifestirate za stranko, ki si je s svojo neizprosno borbo proti mračništvu in duševnemu robstvu v preteklosti ter s svojim požrtvovalnim delom za sreščanje naših narodnih idealov pridobila v preteklosti in sedanjosti Vaše zaupanje. Sli ste v borbo, da končno izvolite zmago onim svetlim idejam, ki jih je propovedovala in oznanjevala Vaša stranka že skoraj polstoletja, a jih ni mogla docela nikoli uveljaviti.

To pot je bil boj ovenčan z uspehom: protiklerikalne struje so v Sloveniji stle in zlomile moč klerikalne stranke, proti kateri smo se dolga desetletja borili z breprimernim samozatajevanjem in s plemenitega cilja vredno požrtvovalnostjo mladane osamljeni zlozi naprednjaki. In skoro četrstoletna sem stal na čelu te vojske jaz, v nedeljo z Vasišim zaupanjem odlikovani in izvoljeni poslanec, zastopnik bele naše Ljubljane, ki je bila vsikdar duša vsega narodnega in svobodomiselnega pokreta v Slovencih.

Često so že klonile naše moči, mnogokrat smo že zdvajali o zmagi naših idej, toda navdušenje za naše ideale nas je bodrilo, da smo vztrajali v teški borbi, da si je že zdelo, da zadado nadmočni sovražniki smrtni udarec napredni, demokratiški misli. Ni jim uspelo. Porazili nas, porazili nikdar. Prej na ozki krog razumništvu omejena napredna misel si je pridobila tla v vseh naših slojih in v nedeljo je zmazala. V veliko zadoščenje in radost meni, ki sem stal ob njeni zibelki! Zavedajoč se velike važnosti tega preokreta, sem srečen, da sem doživel ta veliki dan, ki smo ga vsi, prav vsi od prvega voditelja pa do zadnjega boričelja v poslednji gorski vasi pomagali ustvarjati. Tako mi ožarja ičen mojega življenja zarja tega velikega dogodka. Sedaj bo treba na položenih temeljih graditi naprej. Pozvali ste me med graditelje. Breme je težko, a storil bom svojo dolžnost, posvetivši vse svoje sile in sposobnosti — zgraditi velike, močne in srečne naše domovine Jugoslavije.

Somišljeniki, prijatelji, na zaupanju meni in zvestobi načelom srčna hvala Vam!

V Ljubljani, 4. decembra 1920.

Dr. Ivan Tavčar.

enačenje plač javnih nameščencev ter še za toliko, toliko nujnih, vsak dan boli perečih vprašanj: koliko najrazličnejšega dela, koliko hvaležnih nalog za resne, pridne poslane! Doslej so izvolenci le govorili, nasledje bodo dokazovali, da znajo svoje besede izpremeniti v čine. Vsem verujemo, da hočejo koristiti državi, narodu ali vsaj ožjemu krogu svojih volilcev, da hočejo delati.

Niti o komunistih tega ne dvomimo. Volili so jih vsi malkontentne Slovenije, bivši somišljeniki vseh ostalih naših strank. Tudi izmed nekdanjih JDSarjev jih je bilo nekaj med njimi. Nezaudoljivo so z dosežanimi razmerami, a nezaudoljivo smo tudi mi. In vsi si želimo boljših! Zdaj naj dokažejo dr. Lemež, Vladislav Fabjančič, Marcel Žorž in vsi ostali, da znajo modro delati! Vsa njih uspeh za dobrobit naroda pozdravimo odkritosrčno. Prepričani naj nas, da je komunizem dober v delu, ne samo v razdiranju, in ni jih pohvalimo.

In naša narodna socialca, železničarski strokovniški kritik Ivan Deržič ter njegov tovariš — bliža se ura, ko postane beseda meso v blagor očetišave. Mi se je veselimo, ker dokazeta, da sta resnično še narodnejša in še naprednejša kot tekmeči: veselimo se ure, ko bo socialno delo kronano s sadovi, ki jih bo trgala s hvaležnostjo naša domovina.

Pa naš vrli zanešenik Etbin Kristan razgrne svoj pravkar pridobljeni ameriški horizont pred filistejsko ograničenimi jugoslovenskimi duhovi, si energično zaviše rokave ter pojde na delo. Vajen ga je, cenimo ga in zato pričakujemo z napetostjo.

In naši samostoini kmetje z nekdanjim velenadarijem novelistom Iv. Pucljem na čelu — pozdravljeni kot pozitivni delavci ter stražarji kmetijske slovenske svobodne misli! Uprli ste se terorizmu cerkve in nadvlade duhovščine ter ste dosegli uspehe. Uporu in kritiki sledi delo! Teorija se umakni praksi! — Pozdravljeni vsi bojni duhovi proti reakciji in obskurantstvu! Naši sobojevniki ste.

Vsak zase ne opravi ničesar, zato bo najprej iskati zvez. Svato-plukov sveženi palice se uveljavlja v vsakem parlamentu. Nato se začne delovanje! Da ne bo dezertierov v vojski prostovoljnih poslancev! Ko-

nec mora biti škandalov s kvorumom! Naj ne doživimo več sei zaradi nemarnih in brezvestnih posameznikov, ki bi tičali več doma, nego v Beogradu! Z največjim zaupanjem je odlikovala slovenska domovina svoje prve poslane. Naj bi je nikoli ne razočarali!

Ves slovenski svet zre z napetostjo na prvi jugoslovenski izvoljeni državni zbor. In vsa sovražna tušina se šlodoželno nadeja — nove jalo-vosti! Gotovo bo treba izvolencem večkrat in mnogo samozatajevanja. Brez kompromisov se ne doseže no-

ben visok cilj. S slovensko vztrajnostjo, jekleno voljo in resnim delom pa zmagajo naši močje. V to trdno zaupamo.

V osmih dneh se dvigne zastor. In predstava se začne. Bog dai srečo! Mi smo pripravljeni ploskati, vzklkali in vence metali na oder. Kdo bo prvi junak? Kdo postane naš prvi ljubljene? Kdo zaigra duhovitega spletkarja? In kdo poskrbi za humor?

Vstopnino smo plačali. Nezaslišano visoko! Zato zahtevamo — poštenega igranja.

Dr. Josip Cir. Oblak:

Ne varajmo sebe!

Pred dvema tednoma sem objavil članek »Narodni heroizem in mi«, ki je vzbudil precejšnjo pozornost; mislim, da mi tega ni treba skromno in neskrbno prikrivati.

Vedel sem, da bo našel ta članek odločne in prav odkritosrčne pristaje, da pa bo našel tudi svoje nasprotnike prav tako, kakor se je godilo dr. Pucu z njegovim člankom v istem listu. Vsem ljudem je težko ustreči. Najhuje pa je očitane slabosti in napak, če le-te v resnici obstoje.

Gospoda Starkla ne poznam. On je odgovoril precej ježno, češ da sem neopravičeno odrekal heroizem »malemu« narodu, ki je ohranil svoj jezik do današnjega dne, v čemer ravno obstoja — heroizem... Tudi naj ni res, da nas diči med Jugoslovenci posebno visoka kultura. Tedaj dvoje nasprotujočih si tez. Končno ga jezl dozdnevni napad na narodne junake »Hofrate« in plemenitaše, češ: oni so lahko ostali dobri Slovenci in so kot taki s svojih visokih mest lahko dosti dobrega storili za svoj narod.

Gotovo je dobro, da se vname resna diskusija o resnih stvareh, posebno še, ker postavlja g. Starkl tezo, da je odrekanje heroizma slovenskemu narodu škodljivo in ogubno početje, kakor naj je škodljivo povdiranje slovenske kulture.

Ta teza se mi vidi nevarna in zato si dovolim odgovoriti.

Dotični članek mi je narekalo moje globoko prepričanje in sem se držal čisto Cankarjevega gesla: »Brezobzirna resnica do skrajnosti!« Kajti v dno duše sem prepričan, da le v samospoznanju, v spoznanju

lastnih slabosti in napak more vzkliti naša sila, lepota in moč. Oni mož je bil v tistem hipu velik in močan, ko je spoznal svoje slabosti; ko jih je brezobzirno razkril, je poveljal — sebe in svoj narod pred svetom...

To nič ne pomaga, iskati na sebi junaštvo, če ga ni, in s tezo, da pri nas »ni bilo mogoče (sic) heroizma kazati«, ni opravljeno ničesar. Heroji in njih dejanja se rodijo ravno tam, kjer so ravno take ovire, ki jih smatrajo navadni ljudje za nepremagljive, torej prav v tistem milieju, kjer povprečni ljudje vidijo edino možnost, da se povspenjajo na bolj ali manj diplomatski način na visoka mesta... Vsa čast slovenskim dvornim svetnikom — in hvala bogu, da smo imeli nekaj takih — jaz takih nisem gotovo nikdar zaničeval ali napadal! Ali dosega visokih mest io bil po našem narodnem čustvovanju in dejanju domalega tudi višek vsega, za čemer se je stremilo. To sem hotel ravno konstatirati.

Da smo narod brez junakov? O, da, — na soški fronti so se borili naši ljudje in Dalmatinci kakor levi. Za koga? Za — nemški most do Adrije! Le kar odkrito povejmo! Bili so junaki — slepo orodje v rokah svojih tiranov — kot hlanci — levi borilci!

Oko se mi je kalilo, ko sem brai oni dan tisti krasni, s toliko britkostjo in resnično občuteno žalostjo pisani pretrpetljivi članek Uroša Desnice (če se ne motim, da je »Narod« v odločkih prinesel) o »slepoti dalmatinskega leva« in »slepi sili naroda«, ki je ob istem času, ko so se ble najlutejšje, recimo tudi junaške soške bitke — rušil dom srbskega

Ios. Kremen.

Pred zastorom.

Hic Rhodus, hic salta!

»V osmih dneh bo vladno vrnisanje rešeno, potem začne konstituta delati.«

Tako nam je javil včeraj brzojav. Zopet nam je vzcveto upanje. Še osem dni! Čakali smo tako dolgo, zato radi počakamo samo še osem dni.

Novi možje poidejo v Beograd, možje najlepših programov, svežih sil, močne volje ter v ponosni zavesti, da so prvi legitimni glasniki in zastopniki jugoslovenskega naroda. Nič več samozvanci, nego izbranci, izvolenci!

Konec je volilnega boja, zdaj začni delo!

Delo! Edina rešilna beseda svetla točka v temi fraz, ki so nas davile tedne in tedne. Delo za red, napredek, čistost, varnost jugoslovenskih razmer. Kako dolgo hrenenje po

takem delu in s koliko vero ga pričakujemo! Vse stranke so nam obtele minule tedne tako spasonosno delo. Zdaj se bliža čas, ko bodo te stranke izpreminjale svoje obete v dejstva. Jaj, kako krasna bo ta tekma v delu! Saj ga ni lepšega prizora, kakor gledati, kako se kosajo modri, marljivo možje, da store za državo čim več in čim boljše dela.

Mi se te tekme radujemo. In že danes se zavezujemo: bodi poslanec katerekoli stranke, slavo ti bomo peli, ako boš delal, delal! Star ali mlad, gospod ali kmet ali delavec, vsi so nam enaki. Za ustvarjanje idealno pametne ustave, za red v upravi, za ureditev finančnega, valutnega in agrarnega vprašanja, za pobijanje draginje, varstvo legalne trgovine in obrti, za čim višji vzlet naše šolske in obče-kulturne politike, za uničenje korupcije, urejenje in iz-

tura spletajo venec za bodočo zmago. Zato trebamo del in poznanja naših starih prednikov, ki so naše sedanje trpljenje že enkrat preboleli, naše svobodne zmage že enkrat užili. Njih dela so ustvarila temelj sodobni kulturi; na njej zida človeški rod dalje.

Tako je pisal Prepeluh v predgovoru že leta 1916.

A vse to velja — po koroški in jadranski katastrofi — Slovincem danes še huje. In zato ni bil »Vladar« nikdar aktualnejše berilo: po časih sladke opojnosti naprtnik grenkobe, po romantičnih sanjah brutalen tuš!

Zakaj Slovenci vedno »zmagujemo«, a smo zmerom tepeni, vedno »napredujemo«, a nas je vsak dan manj; zakaj zmerom višje plovemo, a vedno globlje padamo? Čemu so nam vsi talenti, vse čednosti in vrline, ki se honorirajo le v nebesih, a nam na svetu prinašajo le poraz za porazom? Čemu smo blage sleve, plemeniti trpin, ki se z nami vsi drugi belineajo?

Na vse to odgovarja Machiavelli. Odgovarjal je že leta 1513, a čuti ga nismo hoteli, niti mogli.

Kako bi poslušali Mofista, ko se držiimo Krista? Vzeli smo rajši svoj križ na rame in šli za Njim. In še danes ho-dimo.

Ali pa bomo hodili še in še —? Tako absolutno kakor doslej? — Ne vem. Vem le, da je bil tudi Machiavelli katolik, da je živel nešteto vladarjev, ministrov, politikov, poveljnikov, ki so se ravnali po Machiavellijevih naukih, a so bili tudi krščani, katoliki, celo pa-leži ali vsaj papeževi sinovi — vladar-

ji po božji volji. Petrovi nasledniki, Kristovi namestniki...

»Moj namen je napisati nekaj koristnega za onega, ki o stvari kaj razume,« pravi italijanski diplomat; »zato se mi zdi pravilneje, pokazati resnico, kakršna je in ne kakršna živi v domišljiji. Razlika med tem, kako se živi, in med tem, kako naj bi se živel, je tako velika, da tisti, ki prvo zanemarija in se ravna po drugem, bolj sili v pogubo kot pa varuje samega sebe. Človek (ali narod), ki hoče storiti povsod le dobro, propade med množico onih, ki niso dobri.«

Tako je označil Machiavelli namen svojega »Vladarja«, posvečenega Lorenzu Mediceju, vojvodi urbinskemu (1492—1519). Z mnogimi skušnjami v tedanjosti in z neprestanim branjem starih dogodkov sveta, pravi, si je prisvojil poznanje del velikih mož. Bil je pesnik, dramatik, zgodovinar in od leta 1498. do 1512. neprestano vevpliven diplomat na raznih, baje 23. evropskih dvorih. A še kasneje je bil florenški komisar Medicejev. Vse, kar je prekusil kot uspešno, smotrno in koristno, je z veliko pridnostjo — pravi — dolgo premišljeval, zbiral in napisal. Sad mnogih nevarnosti in velikega truda je torej ta knjižica. Ni je okrasil z napipanim besednim lišpom, češ, priporočaj naj jo edinole resnična vsebina. Zaradi obrekovanj je končno izgubil upanje ter duševno potrl umrl 22. junija 1527 na svojem posestvu ob cesti iz Florence v Rim.

Njegovo delo pa živi vedno. Njegovega »Vladarja« so pridno prebirali ne-

šteti kralji in cesarji, papeži in sultani.

Karel V., najmogočnejši vladar evropski, je imel njegov spis vedno v rokah; ko sta bila umorjena Henrik III. in IV., so našli spis pri njima, papež Aleksander VI. je dal knjigi mnogo vsebine, papež Sikst V. si jo je izpisoval, Napoleon I. jo je čital vedno znova, sultan Mustafa III. jo je dal prevesti na turški jezik in po vseh drugih je dobil končno tudi slovenski jezik prevod »Vladarja«. Filozofi in razni veleumi so razpravljali o Machiavellijevem delu, ga občudovali, obsojali, a vsi so mu kakor Prepeluh pripoznavali.

Služil je zgolj svoj domovini, njeni moči, svobodi in koristi! Domovina in narod sta bila edini objekt njegovih misli. In njegov duh je gledal v daljno bodočnost: Domovina sijajna, svobodna, silna, kakor je bil sijajen, svoboden in silen njegov vzor in cilj: — stari Rim! In dobra so vsa sredstva, ki ji prinašajo zmag.

Posteno, blago, krščansko, usmiljeno, milosrdno, značajno... vse proč, če ni koristno domovini in svobodi! — Živela lopovstva, živela sleparstva, živela laži in vsi grehi, ki donajajo uspeh, a pogin idealom, čednostim, vrlinam, in vsem lepotam duš in src, ki rode le lirake poezije ter poraz in sramoto! Zakaj moč je pravica.

Tako je sodil in povedal italijanski rodoljub Machiavelli. In vsi so ga poslušali, le — Slovenci nikoli, in vsi so šli navoro, in »Bog, ki je vedno na strani moči,« je bil z njimi, in tako je tudi Pravica proti nam...

Marijan Savič:

Naprtnik treznosti.

Po časih opojnost vsaj naprtnik treznosti prav dobro dá; po orgijah idealizma krepak realističen curek vselej samo koristi; na romantične sanje vpliva brutalna istina zmerom kakor purgna na preobleden žledec ali kakor pijavka na opasen krvni pritisk.

Od pamtveka smo Slovenci orgijastični idealisti in romantični; zato se bojimo istine kakor otrok mrzle vode. Celo ponosni smo na to. Zborniki vseh čednosti in vrlin smo — ali si vsaj domišljamo, da smo. In strašno smo ogorčeni, da so drugi narodi drugačni, celo popolnoma nasprotni, ter kričimo: »Ni je pravice!«

Tako popolni smo v svoji moralnosti, etičnosti, poštenosti, značajnosti, nesebičnosti, požrtvovalnosti itd., da smo rajši pripravljeni »v lepoti umreti«, kakor svoje bistvo — revidirati. Ne vem naroda, ki bi se nam zdel boljši, lepši, modrejši od našega: vsi so ali egoisti, ali brezsrčni trgovci, ali siroveži, lenuhi, naduteži, ali prekulturni degeneriranci ali nepoboljšljivi barbari. Mi pa smo ideal! Mi smo luč! Toda luč, ki brli le še pod mernikom in ki ji pohajajo že poslednje kapljice olja... In to je nesramna krivica! —

Anton Askerc je trdil, da teče po naših žilah preveč pobarvane vode, a premalo železa in kremenca, in učil nas je, da vracajmo vsako zausnično z najmanj dvema ter še čakajmo s stisnjenimi pestmi. Poslušali ga nismo.

Kako tudi! Askerc je bil svobodomislec, mi pa se držimo rajši sv. pisma

ter ponudimo onemu, ki nas je lopnil po levem licu, uslužno še desno: »Izvolite, gospod barbar! Mi smo kulturen, blag narod, a vas — naj bo sram!« In barbar nam jo kajpada z veseljem prisoli... eno za drugo, tretjo, četrto — do brezkončnosti... Med narodi igramo vlogo tistega »Watschenmann« v dunajskem Pratu: čim bolj ga klorutajo, tem bolj se reži: samo vsak dan je bolj ogoljen, skromljen in zgrbljen... »Komur je sreče dar bila kloruta,« kakor našemu narodu, o tistem je edini Jenko pel resnico:

»Kako rod za rodom gine, to povest je domovine vsemu svetu nepoznane, od nikogar spoštovane...«

Albin Prepeluh se je v težkih, dvomov polnih letih svetovne vojne in revolucionarnega razmaha oziral po pisatelju, ki bi mu znal razložiti marsikatero uganko tedanjih dni. In našel je »Vladarja« Niccola Machiavellija ter ga je poslovenil.

»Kaj je Machiavelli ustvarjal?« »Vladarja«, je bila njegova domovina — Italija — razkosana, ponižana, razbita, oplenjena. Tudi naša domovina je danes v podobnem stanju. Primeri iz zgodovine dokazujejo, da občutek ponižanja in suženjstva okrepi odpornost in v poglubi hrenenje po svobodi. Hrenenje misli hite v bodočnost, kjer najdejo oporo idejnega zaupanja. Z njimi gre tudi davno minula preteklost; iz nje se vije nit preko sedanjosti v bodoče lepše dni. Tudi iz zgodovine črpajo nove misli svojo idejno silo. Od davnih prednikov se učijo živeti rod, zakaj njih boji in nazori, njih zgodovina in kul-

narodnega pesnika tam nekje v avstrijski Dalmaciji... Da, tisti junak tam doli v Mostaru, o katerem pripoveduje isti g. Starkl — to je bil heroj — Srbi! — pravi tako, kakor so bili heroji vsi tisti Čehi, ki so jih obešali smehljajočih obrazov na tirolski fronti. Heroj je bil tudi laški Battisti tam v Tirolah. S tem pa je g. Starkl samo podpisal moje tezo.

Gospodine Starkl, tisto junastvo ob Soči ni bil narodni heroizem — le povejmo to odkrito vsem našim ljudem do zadnje slovenske in dalmatinske koče! Kadar bodo kazali naši ljudje to svoje junastvo za skupno domovino — Jugoslavijo, tedaj bomo govorili o narodnem heroizmu.

Na Suhem barju leži okoli 40 Boublikovih žrtev, med njimi slavni, ubogi Brenci. Izgovorili so bolj ali manj premišljene, da celo čisto nedolžne besede v gostilnah v razgovoru. Zato so bili ustreljeni. Mučniki so — heroji ne! Vkljub temu čast in slava njihovemu spominu!

In heroizem našega čezga »malga naroda«, ki se je vključil s svojimi silni »maloti« ohranil? Saj to ni res, da je bil naš narod majhen — velik narod je to bil, ko je še živel »pod svobodnim solncem!« Svojo svobodo pa je ravno kmalu zapravil vsled svojih slabosti. Visoke Ture, Tirolske, bavarske reke in gore in njih imena o tem še danes pričajo, vsepovsod, kjer je živel veliki pristni slovenski narod. Postal je majhen vsled svoje slabosti, recimo vsled svoje mehkobe, vsled romanjanja tiste lastnosti, ki ravno radi — heroje in junaka.

Pred 50 leti je bil Celovec še slovenski. Že Urban Jarnik je z žalostjo trdil, da se pomika narodnost na meja vsakega stoletja za eno miljo proti jugu. Pogledimo resnici v obraz! V zadnjih letih šele so koroški Slovenci pokazali svojo veliko odpornost silo proti naravnost brutalni germanizaciji, ki je v prejšnjih stoletjih delovala skoro neopazeno, rekli bi, naravno in mirno brez odpora ravno vsled usodne naše slabosti. Ko se je hotelo ravno koroškim Slovincem očitati in naprtiti robstvo in suženstvo, sem bil prvi, ki sem zlomil zanje silico na javnih shodih in časopisih ter pokazal na suženstvo to stran Karavank, ki je bilo v primeru s koroškim naravnost sramotno. Korošci niso rodili niti Susteršiča, ki je suženj vseh sužnje, niti ni imel afer, o katerih je žalbovala v zadnjem času izvedeti majdana cela slovenska javnost in ki jo prča naše — suženjosti...

Prav na Koroškem se je pokazalo v zadnjih desetletjih toliko pahljive energije našega naroda, da še danes tam živi in bo še živel. Toda narod dejani nismo, kar se je pokazalo ob najusodnejšem trenutku naše zgodovine — ob prevratu. Zato so imeli Srbi, kot pravi g. Starkl, celo lažje heroje, mi pa ob prevratu niti ene čete narodnih junakov, ki bi bila zasedla Celovec... To sem hotel konstatirati. In danes mučilo na Koroškem slovenske ljudi, jih mečelo v ječe, ljudje bežijo čez Karavanke in v Mežiško dolino pred nemškimi divjaštvom. Tu ne more pomagati noben »Hofrat«. Proti divjaštvu Nemcev je samo eno sredstvo, katerega si pa človek v srčico takih člankov, kakor je g. Starklov, skoro že ne upa več izreči...

Pa je ušla g. Starklu izpod peresa konstatacija, da imajo tudi Srbi svoje poturice. Seveda so jih imeli, a vse te odtehta tista legija, o kateri govori g. Starkl sam... Tisti madžarski Wlassic pa slučajno ni bil Srb, nego prekmurški Slovenec... Le pustimo lepo Srbe na miru in

Maklavelizem! Kar zena nas obliže, se silimo to besedo. Sicer nismo vedeli, kaj pomenja, a že iz njene uporabe smo slutili, da izraža vse zavrnjeno, nemoralno, zahrbito, brezvestno, protičetno, neznačajno in nepošteno v politiki ali vladanju, to nam je zadostilo. Maklavel nam je bil peevka, maklavelizem lopovstvo. Za izvir, utemeljitev, opravičitev in uspehe tega »lo-povstva« pa se dalje niti nismo zanimali.

Zdaj imamo tu knjigo. Očitajte, razmišljajte! Iz lirika zato ne postane mo veličast, iz idilika ne heroj, iz kapelina ne moraki pes. Vsaj mi — stari in stariji — Morda pa naši otroci ali vsaj vnuki? —

— Ze preko 400 let se ravna po tej knjigi politika vseh narodov. Kaj če bi se ji začela približevati polagoma — končno — končno tudi jugosloven-ka? Morda pa je vendarle bolje za svet živeti kot za nebesa umirati? Nakovalno smo, jekleno, neumirljivo. Stoletja so bila po njem... vsi narodi so butali vanj s titansko besnostjo... a niso nas ugonobili. Toda oklestili in okrnili so nas, da je ostalo od nakovalne le še za veliko kladivo.

Morda se nam narodi junak, ki izkusi to kladivo po machiavellovske, ga dvigne in trešči z njim tja, kamor bi bil morali treščiti že davno.

Prohibite, prevdajajte!

pometajmo pred — lastnim pragom! Nasprotno pa trdi g. Starkl, da je povdajanje naše kulture nepri-merno. In vendar je ta kultura edino, na kar moremo v srčico svoje neslavne zgodovine biti v resnici ponosni. Povdajanje te kulture pa ne more biti nikdar tako škodljivo — to naj mi g. Starkl verjame — kakor povdajanje heroizma, katerega žalibog ni. Vidim v duhu bodoče heroje — tam v solnčnem Primorju in gori na Koroškem; rodilo nam jih bo morda samospoznanje, nikdar pa ne hofratska misel. Ne rečem — vsako pretiravanje in domišljavost, zlasti v kulturnem oziru more biti škodljivo, toda propovedovanje in iskanje junastva v tistem smislu pa utegne biti naravnost — katastrofalno, ravnotako, kakor je bilo — do zdaj...

Nekoliko britke resnice nam ne bo nikdar škodilo! Saj je celo znani Herman Wendel, ki gotovo ni slab Nemec, svojemu trdemu in žilavemu narodu, ki toliko poudarja in drži na svojo »Treue« in »Redlichkeit«, zabrusil radi poveljevanja »nemško nacionalne« zmage na Koroškem v obraz — nepoštenost pred samim sebi in celim svetom! Pametni in razsodni Nemci mu radi tega ne bodo očitali — zločina nad svojim narodom, kakor je to račil izvestni reakcionarni slovenski list moji malenkosti samo zaradi konstatacije naše — suženjosti... Kame-nje pa bo letelo tudi nani od — izvestne strani...

Ob otvoritvi drž. trgovske akademije v Ljubljani.

Danes dopoldne se slovesno odpravi državna trgovska akademija v Ljubljani. Znameniti dogodek je to v slovenski zgodovini. Markanten je ta dan za razvoj slovenskega šolstva, epohalen dan za našo trgovino in obrtnost. Slovenci smo bili slabši od pasterkov v razpadli habsburški monarhiji. Za naše življenjske in kulturne potrebe ni bilo nikdar ne ume-vanja na vodilnih državnih mestih, niti denarnih sredstev. Ne samo, da so nam trdovratno odrekli prepo-trebno trgovsko akademijo kot državni zavod. Zavirali so celo ustanovitev takega zavoda v Ljubljani, ko ga je hotela ustanoviti trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani. Te-zave so se delale od strani vlade dolga leta tako odločno, da ni bilo moč uresničiti šolskega zavoda, katerega so trgovci in industrialci pri vsaki priliki zahtevali. V proslavo svoje 50letnice je trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani že l. 1901 storila sklep za ustanovitev sloven-ske trgovske akademije v Ljubljani. V lepih stvarnih govorih sta zbor-niški tajnik dr. Murnik in zborni svetnik Josip Lenarčič utemeljevala nujno potrebo slovenske trgovske akademije. Navzlic stanovitnemu prizadevanju, navzlic utemeljenim zahtevam trgovskih shodov od vlade na Dunaju ni bilo dobiti pritrdila. Nemci so temu slovenskemu postu-latu od početka nasprotovali. Tr-govcem je v spominu, da je v sve-čani sliki zbornice tedanji zastopnik nemške manjšine Luckmann pobilal predlog slovenske večine z razlogi, ki so se jih Nemci navadno poslužev-ali pri slovenskih kulturnih strem-ljenjih. Mnogo let je poteklo, da je

Pri vsem tem pa lahko ostaneva z g. Starklom dobra prijatelja. Usiljuje se mi primera o dveh zdravni-kih, ki imata oba dober namen po-magati ubogemu bolniku. Eden ima metodo, povedati bolniku resnico in ga opozoriti na resnost položaja, dru-gi pa sugerirati mu, da je zdrav in da mu nič ni. Katera metoda je boljša, je vprašanje. Pri telesnih boleznih morda celo druga, v tem slučaju pa, ko gre za maso in dušo naroda, se mi zdi prva boljša...

S tem mislim, da je to poglavje končano. A nekaj bi še prosil g. Starkla.

V onem kraju, kjer prebiva in službuje — da je uradnik, o tem sem prepričan — naj takoj ustanovi po-družnico »Gospodstvskega zvona« in »Jugoslovenske Matice«. S tem bo storil pozitivno narodno delo in koristila bova oba osvobojenju ne-drešenih naših bratov boji kot z vsemi članki. Narodno obrambno delo je od zdaj za Slovence — prvo in najvažnejše! Kar je pomenil nam nekdanji nemški Schulverein s svojimi ominozi pruskimi — markami in laška »Loga nazionale« s svojimi lirami v bivši Avstriji, to morajo postati naša obrambna društva v bodočnosti v — Italiji in — Nemški Avstriji — s svojimi dinarji!...

Ko izvem za njegov naslov, mu pošlem takoj pristopnico in pravila za ustanovitev take podružnice.

stikal naš sedanj položaj, ko smo pre-več pozabili na preteklost in premalo mislimo na bodočnost. Njegovim besedam je sledil buren avplavz. Na to se je igrala »Noč na Hmeljniku«, ki je imela sijajen uspeh. Bila je kakor na-laž primerna za naš čas. Igra slika dobo l. 1809., ko so bili Francozi v de-želi in so se oni borili za Avstrijo, drugi pa so iskali le svojo korist. Igra se vrši v noči 17. oktobra, ko so kmet-je napadli Novo Mesto, na gradu Hmelj-niku, v novomeški okolici. Uloge so bile dobro razdeljene. Naj omenimo pred vsem g. Nučiča v glavni vlogi (ma-jor de Gardas), ki je v svoji vlogi po-dal pravo krepko napoleonsko postavo, ki gre preko vseh ovir do zmage. Krasno je igrala gospa Šetinska v vlo-gi gospe Hmeljniške, ki je dobro poda-la igro v igri, da bi rešila svojega lju-bimca; sijani tipi so bili gosp. Zelez-

niki v vlogi Evgena in gosp. Skrbineš v vlogi gosp. Hmeljniškega. Tudi dru-gi so storili svojo dolžnost, tako da je bila igra vsesok napeta in zanimiva. Scenarija je bila prvovrstna. Po dru-gem dejanju je poklicala publika pisa-telja, ki je prisostvoval igri v loži po-leg gen. Maistra, trikrat na oder, kjer mu je bil izročen zlat lovorov venec s slov. trobojnico in napisom: »avtorju« »Noč na Hmeljniku« dr. Ivanu Lahu, slov. narod. gledališče v Mariboru 1/12. 1920. Igra je občinstvo fascini-rala in je dosegla splošno priznanje kot ena naših najboljših zgodovinskih iger. Večer je prešel v pravem entu-zizmu in polnem razumevanju naše nar. preteklosti in bodočnosti. Iz igre je iz-zvenela misel: zmagajo ta, kdor je mo-čan in ve, kaj hoče.

Tako je Maribor slavil svojo drugo obletnico nar. svobode.

Telefonska in brzojavna poročila.

DEMISIJA VLADE.

— d Beograd, 3. decembra. Na da-našnji ministrijski seji so pretresali vprašanje demisije vlade, ki se pričakuje za jutri.

GROF SPORZA V BEOGRADU.

— Beograd, 3. decembra. V dru-gi polovici tega meseca bo prišel v Beograd italijanski minister za zuna-nje stvari grof Sporza, ki je svoj poset že prijavil po našem poslaniku v Rimu.

UPRAVNA RAZDELITEV NAŠE DRŽAVE.

— Beograd, 3. dec. Prihodnje dni se snide v Zagrebu komisija štirih geo-grafov na konferenco radi administra-tivne razdelitve naše države. (Kakor smo že poročali, se nahajajo v tej komisijski Slovenec dr. Jože Rus, Hrvat Filip Lukas in dva Srba Toša Ra-divojević in dr. Milovan Grba. — Uredništvo.)

POSETIT TAKA JONESA IN STAM-BULJSKEGA V BEOGRADU.

Beograd, 3. decembra. Kakor se za-trjuje v dobro poučenih političnih kro-gih, namerava romunski ministrijski ministrijski predsednik Take Jonescu posetiti konec tega meseca Beograd. Tudi bolgarski ministrijski predsednik Stambulski je potom bolgarskega po-slanca v Beogradu Todorova naznanil svoj prihod. Domneva se, da je prihod teh dveh politikov in državnikov v zve-zi z ustvaritvijo male antante in ure-ditvijo razmer v vzhodni Evropi.

GENERAL VRANGEL V BEOGRADU.

— d Beograd, 3. decembra. Prihod generala Vrangla v Beograd pričaku-jejo prihodnji teden. General se sedaj nahaja v Kotoru, kamor je odpotoval ruski poslanik.

BLOKADA REKE.

— d London, 3. decembra. Vest o blokadi, ki je bila proglašena nad Re-ko, je bila v splošnem sprejeta zelo povoljno, ker je videti v njej resno voljo italijanske vlade, da se izvedejo določbe rapalske pogodbe.

— d Dunaj, 3. decembra. Kakor javlja »Politische Korrespondenz«, je kraljevo italijansko poslanstvo nazna-nilo sveznemu ministru za zunanje po-sle, da je poveljstvo pomorskih čet na gorenjem Jadranu proglasilo efektivno blokado obale svobodne države reške ter otokov Krka in Raba in njiju vodo. Blokada se je pričela dne 1. de-cembra ob desetih dopoldne. Neovra-žnim trgovskim ladjam se je dovolil po-trebni čas, da odplujejo.

PRED REKO.

— d Rim, 2. dec. (Stefani.) Listi jav-ljajo iz Reke, da je reška regenca po-stavila vojno ladijo »Cortellazzo« pred reško pristanišče na stražo, da ne bi mogle ladje uhajati iz pristanišča. Pre-bivalstvo Reke je baje zagotovljeno. Prebiva-lstvo Reke je mirno. Listi povdarjajo di-seplino na Reki, s katero se je vojna mornarica odzvala povelju vlade. Mno-gostevilne vojne ladje križarijo pred Reko in v vodah okoli otkov Krka in Raba ter izvajajo strogo kontrolo ladij, ki pljujejo v obližju otkov.

VOLILNA PRAVICA V ITALIJI.

— d Rim, 2. decembra. (Stefani.) Zbornica je s 153 proti 128 glasovom sprejela novi volilni zakon za občinske in provincialne svete, s katerim se uve-čuje proporcionalno zastopstvo in žen-ska volilna pravica.

ITALIJA IN AVSTRIJA.

— d Zeneva, 2. dec. Kakor javlja »Journal de Geneve«, je italijanski za-stopnik Tagliano na današnji seji pete komisije pred glasovanjem o sprejemu Avstrije podal izjavo, da polaga itali-janska vlada važnost na to, da poudar-ja, da Avstrija vojaških in zrakoplov-nih določil saintgermanske mirneve pogodbe ni popolnoma izvršila. Vendar pa je italijanska vlada gotova, da bo avstrijska vlada dala povelje za popol-no izvršitev določil mirovne pogodbe, in sicer zaradi tega, ker je avstrijska vlada s prošnjo za sprejem dala novo obljubo, popolnoma in hitro zadostiti svojim obveznostim. Italija prosi zve-zo narodov, naj bi se, kakor je to storil dr. Beneš z gotovimi klavzuli, spo-rečila tudi ta izvajanja Avstriji. S tem pridržkom se je italijanska delegacija priključila predgovorniku in bo glas-ovala za sprejem Avstrije.

DELNA VLADNA KRIZA NA ČE-SKEM.

— d Praga, 2. decembra. (Dun.kor. ur.) Kakor doznava »Prager Tag-blatt«, je skoraj gotovo, da bosta de-misijska trgovinski in prehranjeval-

ni ministri. Mogoče je, da bo notranje ministristvo, ki ga sedaj vodi ministrijski predsednik, prevzel drug uradnik.

NEMŠKE ŠOLE NA ČESKEM.

— d Praga, 2. decembra. V poslan-ki zbornici je prišlo danes po več mir-nih sejah zopet do burnih prizorov in sicer pri govoru nekake češkega nacio-nalnega demokrata, ki je govoril o šol-stvu in hotel dokazati, da življajo Nem-ci razne predprave. Finančni mini-ster dr. Beneš se je napram nemškimi poslancem ostro izrazil, vsled česar ga je pozval predsednik k redu.

SOCIALIZACIJA RUDNIKOV NA ČESKEM.

— d Praga, 3. decembra. K vprašanju socializacije rudnikov izjavlja »Tribuna«, da se bo parlamentarna večina izrekla za socializacijo rudar-stva.

RAZBITA ČEŠKO-NEMŠKA POGAJANJA.

— d Praga, 3. decembra. »Narodni Politika« piše: Včerajšnja pogajanja z Nemci, ki so se vršila v parlamentu, so se razbila, ker ni bilo mogoče raz-pravljati po stvarih, ki so jih Nemci za-htevali. Češke stranke morajo sedaj s potrpljenjem, pa tudi odločno skrbeti za to, da se pravočasno sprejme pro-ratun, da se izogne provizoriju, ki bi ga Nemci tako rad dosegli.

PLEBISCIT V GORENJI SLEZIJ.

— d Berlin, 3. decembra. Angleška vlada je nemškemu poslaniku v Lon-donu poslala noto, podpisano od Lloyd Georgea, v kateri v svrhu zagotovitve nje nemotene ljudske glasovanja v Gornji Sleziji predlaga, da se vse one osebe, ki ne bivajo stalno v Gorn-ji Sleziji, toda so po svojem rojstvu opravile udeležiti se glasovanja, zberejo na ozemljih, ki so zasedena po zavezniških četah, na primer v Kölnu, da tamkaj glasujejo pod kon-trolno podkomisije, podrejene gornje-slezki glasovalni komisiji, ki jo bodo v ta namen imenovali zavezniške vlade.

ZVEZA NARODOV.

— d Zeneva, 2. decembra. V svojem današnjem govoru na zborovanju zve-zo narodov je švicarski zvezni pre-dsednik Motta opozarjal na to, da pol-galo nevtralne države veliko važnost na revizijo zvezne pogodbe, ker niso kakor zmagovalci sodelovali pri njeni ustvaritvi.

— d Zeneva, 2. decembra. Današ-nje zborovanje sveta zveze narodov je sprejelo predlog komisije, po kate-rem sedaj ne bodo razpravljali o po-Norveški, Danski in Švedski predlaga-nih izpremembah pogodbe zveze narodov, ter naj zveza narodov imenuje komisijo, ki bo do gotovega roka pro-učevala te predloge, ki jih bodo sta-vili člani zveze. Pri utemeljevanju te-ga predloga je izjavil Balfour, da ima zveza narodov sedaj še premalo iz-kušaj, da bi mogla vedeti, kateri deli pogodbe naj se izpremenijo. Z druge strani bo z izpremembo pogodbe zve-zana tudi izprememba versailske po-godbe. Za to pa danes še ni prišel čas. V kratkem pa se bodo izkazale izpre-membe pogodbe kot potrebne. In ta odločitev komisije potemtakem ni na-čelna odklonitev predloga nordijskih držav.

— d Zeneva, 2. decembra. Izpre-mjevalni predlogi treh nordijskih dr-zav se nanašajo na sestavo sveta zve-zo narodov, na imenovanje preiskovalnih komisij in komisij sprave, na omejitve obveznosti k blokadi in na poziv na svet zveze narodov v sporih.

SPREJEM AVSTRIJE V ZVEZO NARODOV.

— d Zeneva, 2. decembra. (Svia. brz. agent.) V komisiji, ki se bavi s sprejemom novih držav v zvezo narodov, je lord Robert Cecil včeraj pre-dal poročilo podkomisije o sprejemu Avstrije. Ugotovil je, da je prošnja za sprejem pravilno sestavljena. Avstrija je priznana država s pripoznanimi mejami in z demokratsko vlado in je izjavila, da je pripravljena izvesti svo-je mednarodne obveznosti. Tudi zmanjšanje vojske se je izvršilo po predpisanih poveljih. Lord Cecil je omenil negotovitve zveznega predsed-nika Motta, da se s sprejemom Avstri-je ne sme preudicati predarelsko vprašanje. Opozarjal je na to, da člen 10 pogodbe o zvezi narodov ne jamči za teritorialno integriteto člana zveze narodov, temveč da obseja samo na-

Pismo iz Maribora.

V Mariboru, 3. dec.

Naš Maribor vedno bolj čuti utri-pe slavnostnih dni, nego Ljubljana. Zdi se nam, da je Maribor bolj mlad, bolj občutljiv in navdušen. On bolj čuti bližino tuje države in se bolj zaveda, kakšen pomen ima za njega velika skupna država, ki se razprostira pod njim na jugu. Zato pa živi tudi v njem zavest, da je on prva trdnjava ob Dravi in da se ob njem razvija vsa severna nar. fronta.

Ze lansko leto je Maribor slavil svoj praznik svobode na svečan način in tudi letos — po volitvah — je tam bolj čutil, da potrebujemo odhoda v svo-jem narodnem boju, da potrebujemo no-vih sil, državne zavesti in zdravega navdušenja, da pojdemo na novo de-lo za našo bodočnost.

Središče mariborskega življenja je slov. mest. gledališče. Na predvečer dr-zavnega praznika so se igrali Parmo-ve »Caritine Amazonke«. To delo je ljubljancem dobro znano iz preteklih sezon. V Mariboru jih je dirigiral sam skladatelj V. Parma, ki se je naselil v našem prijaznem Mariboru, da se po-sveti tu nadaljnjemu delu za slov. glas-bo. Občinstvo je napolnilo gledališče, opereta je lepo uspela — vkljub temu, da Maribor danes še ne razpolaga s prvovrstnimi operetnimi silami — pri-znanja je bilo mnogo in publika je po-klicala skladatelja na oder, kjer mu je ravno. Nukl čestitka k uspehu.

Drugi dan je bilo grdo megleno deževno vreme, ki ga sicer ne posna naš jasn Maribor. Državna in javna poslopja so bila okrašena z zastavami. Ob pol 9. zj. je bila slovesna služba božja, nato je vojaka defilirala na stol-nem trgu in čete so korakale skozi

Ob pol 11. se je vršila dijaška pro-slava v gledališču. Šolska mladina je napolnila gledališče do zadnjega kota. Godba je pod vodstvom dr. Herzoga za-igrala simfonijo »Jugoslavija«. Na to je v imenu kluba mariborskih akademi-kov govoril tur. Moškon lep govor o našem ujedinjenju. Sledila je preprosta a vzneta živja slika: kip regenta Aleksandra, eredi palm in zelenja so pozdravljale tri bele deklice s cvetjem v roki. Zadej je zbor pel »Bože prav-de«. Bils je to krasen prizor. Na to je neki dijak čital poziv »Jugoslav. Matice«, ki ga je mladina burno odobraval. Pevski zbor je zapel pod vodstvom dr. Družovića lepo pesem. Nato je srbska gojenka iz zavoda »Vesna« deklamirala pesem »Ko vojsko vodi kralj«. Ta deklamacija je bila tako lepa, in pri-srčna, iskrena in ganljiva, da je po-slušalce ganila do solz. Sledila je de-klamacija Otona Zupančiča pesmi »Na-ša beseda«, ki jo je z globokim razume-vanjem podal neki dijak. Na to je sle-dila živja slika »Jugoslavija obdana od svoje mladine«. To je bil lep pristen prizor, priprisan a poln lepote in ljubezni. Vrsta deklic in dečkov je obdajala Jugoslavijo, ki so jo okrašile vile z ze-lenjem v osrednju pa sta se ji klanjali dve deklici v nar. noši. Zadej je pel zbor »Lepa naša domovina«... Po-poldne se je prireditev ponovila za viš-je razrede. Ta lepa prireditev dela čast mladim prirediteljem in Mariboru.

Zvečer je bila v gledališču slavno-stna predstava. Igrala se je slov. no-viteta dr. Iv. Laha »Noč na Hmeljniku«. Gledališče je bilo nabito polno. Bil je zbran ves slovenski Maribor. Godba je za uvod asvirala »Rugarski vrtič«, na to je govoril prof. Ribarič slavnostni govor, s katerim je dobro

pad od zunaj na integriteto kakega člana. V debati so se vsi navzoči delegati izrekli za sprejem Avstrije, med njimi Take Jonescu (Rumunija), Spalajkovič (Jugoslavija), dr. Beneš (Češkoslovaška) in tudi delegat Perzije. Delegat Spalajkovič je ugotovil, da se sedanja avstrijska vlada odkritosrečno trudi, izvesti mirovno pogodbo. Jugoslovenska država skuša podpirati avstrijsko prebivalstvo in želi v bodoče živeti z njim v dobrih sosednjih odnosih. Dr. Beneš je omenil podporo, ki jo je Češkoslovaška dala Avstriji ter poudarjal, da danes ni več konfliktov med Češkoslovaško in Avstrijo. Sicer ravnanje z manjšinami še ni ugotovljeno po pogodbi. Upoštevati pa se morajo velike materialne težkoče Avstrije. V interesu pomirjenja Srednje Evrope bo glasoval za sprejem Avstrije. Na koncu je zvezni predsednik Motta sprožil še enkrat predarelsko vprašanje ter izrazil svoje zadovoljstvo o izjavi lorda Cecilja glede člena 10 pogodbe. Svica želi obstoj sedanje avstrijske države. Vendar pa se mora upoštevati primer, da bi se integriteta Avstrije izpremenila. Omenil je ljudsko glasovanje na Predarlskem v korist priklonitve k Švici. Interpretacija člena 10 po lordu Cecilju zadostuje, da se ne ustvari prejšnjega za bodočnost. Končno je govornik pozdravil sosedo Avstrijo, ki so pokazali toliko pomirlivosti in plemenitosti, da je sprejem Avstrije v zvezo narodov skoraj gotov.

ANTANTA PROTI KONSTANTINU.

—d Pariz, 3. decembra. Kakor se poroča iz Londona, je medzavezniška komisija za javno izjavo končala svoje delo in se izrekla proti vrnitvi bivšega

kralja Konstantina na grški prestol. Sklep konference odgovarja nazorom francoskega ministrskega predsednika. Po padcu Venizelosa je Leygues Angliji predlagal, naj se kralj Konstantin javno izključi s prestola. Angleško zunanje ministrstvo je temu ugovarjalo in se sklicevalo na to, da bi mogel tak korak žaliti čustva grškega ljudstva. Leygues je vztrajal v Londonu na svojem stališču in je poudarjal, da bi bilo nadvsem nemoralno, vrniti moč Konstantinu, ki je podal toliko dokazov nezvestobe. Angleži in Italijani so se končno temu mnenju pridružili. Sedaj se vsi zavezniki strinjajo v tem, da se bodo protivili povratku bivšega kralja Konstantina. Sodi se da, bo ta solidarna izjava treh velesil uplavala na razpoloženje v Atenah, kjer očividno računajo na angleško pomoč.

IZSELJEVANJE V AMERIKO.

—d Washington, 3. decem. Številno oseb, ki prosijo za dovoljenje potovanja v Zjedinitve države narašča vsak dan. Transportna sredstva nič več ne zadostujejo. V Palermu čaka 50.000 oseb, da se vkrcajo, dočim se jih more neljati v Ameriko mesečno komaj 2000.

PROTIBOLJEVIŠKO GIBANJE.

—d Moskva, 3. decembra. Sovjetska vlada poroča, da je izsledila več nameranih napadov na različne ljudske poverljivke in sicer od strani protirevolucionarjev. Vlada je izjavila, da smatra protirevolucionarce, ki se nahajajo v njenih rokah, za talce, ki bodo famčili za življenje ogroženih ljudskih poverljivkov.

Novinski pregled.

— »Riječ« se bavi z rezultatom volitev in pravi: »Mi smo s tem rezultatom kot demokratska stranka zadovoljni, in sicer še toliko bolj, ker so se vodile te volitve v znaku borbe za življenje in smrt proti demokratski stranki. Vse ostale stranke, skupine in skupnice, so uprizorile najhujšo gonjo proti demokratom in edino proti njim. Zakaj? Zato, ker vedo, ali ako ne vedo, pa čutijo instinktivno, da demokratska stranka pomeni prelom s starimi, neveljavnimi ali omejenimi časi, pomeni solidno socialno evolucijo in ureditev države v evropskem smislu, znači konec politike fraz in demagogije ter pričetek resnega dela. Kot nova stranka vstopa v konstituantno v razmerju močnem številu takozvana Avramovičeva seljaška stranka. To dejstvo, kakor tudi na sploh veliko število seljakov raznih strank v konstituenti jači spoznanje, da smo v glavnem seljaška država in da mora država računati v prvi vrsti s seljaškimi interesi. Demokratska stranka je ta princip od svojega obstoja dalje propagirala in delovala je, da ga izvede na vsej črti, rezultati volitev kažejo, da je imela prav. Mi nimamo ničesar revidirati v tej smeri, treba le, da delujemo še intenzivneje. Demokratska stranka se mora iz volilnega rezultata naučiti, da nadaljuje z izgradbo in poglobitvijo svoje strankarske organizacije, noseča med ljudstvo žar jugoslovenstva in socialne evolucije, brigajoč se še bolj nego doslej za prosveto in ekonomsko interese širokih seljaških mas. Volitve so dokazale, da narodne mase nimajo razumevanja za državnopravne škole o centralizmu in federalizmu, marveč da jih prevečajo ekonomska in socialna vprašanja.

— »Novosti« prinašajo razgovor s predsednikom hrvatske pučke seljaške stranke Stjepanom Radičem. Na vprašanje, kako se bodo morale v

konstituenti zediniti tako nasprotujoče si struje, je odgovoril, da je vse mogoče, samo ako bo pri drugih potrebnega razumevanja in dobre volje. Mi smo za jedinstvo jugoslovenskega naroda in moremo postati tudi centralisti, samo za to je potreben razvoj in uvaževanje narodnega razpoloženja. V Srbiji je dosti dobrih politikov, samo ti molčijo, ako bi pa prišli na vodilna mesta, bi se mogli z njimi divno sporazumeti. Od ostalih strank je najboljša po programu demokratska stranka. Tudi po ljudih je dobra, ker se nahajajo v njej odlični močje. Ako bodo v demokraciji nastopili pravi demokratje, se bomo mogli v 90% vprašanih sporazumeti z njimi. Zakaj pa bi se ne sporazumeli kot pametni ljudje? Glede naše bodočnosti imam najboljši nade, kajti dobili se bodo razsodni močje, ki se bodo znali in se bodo tudi hoteli sporazumeti. Mi Jugoslovenci moremo s svojo mladostjo in politično zrelostjo zadiviti svet.

— »Times« pričakuje energičen članek proti D'Annunzijevega pustoščinam. Ves svet ve, da D'Annunzio ne bi mogel tako dolgo vzdrževati sebe in svojih legionarjev brez pomoči močnih faktorjev v Rimu. Ves svet ve za težkoče, katere je imela italijanska vlada z njim, ali močje pri vladi se morajo zavedati tega, da jih čaka. Še hujše težkoče, ako bodo še nadalje trpeli njegovo drzno izzivanje. Italijanska država se ne more odteti odgovornosti za njegove zločine proti javnemu pravu. Ona ne sme dopustiti, da bi se njen državljani nastanili na Reki kot revolucionarni avtokrat, da prične boji proti ljudem, s katerimi je ona sklenila pogodbo in da z nasiljem roparji tuje državljanov in tuje države. D'Annunzijeve nezakrivnosti je nevarna za notranji položaj Italije, kakor tudi za njene odnose z drugimi državami.

Politične vesti.

— Politične konference SKS. V Ljubljani so se zbrali voditelji Samostojne kmečke stranke, da se posvetujejo o direktnih svojih politike v ustavotvorni skupščini.

— Ministrski svet. Beograd, 3. decembra. Včeraj dopoldne se je vršil ministrski svet, ki se je bavil z vprašanjem ustave in porazdelitve države v pokrajine. Sklenilo se je, da se država razdeli največ v 35 pokrajin. Minister dr. Korošec, ki je tudi na tej seji, kakor na prejšnjih zastopal svoje osebno stališče glede razdelitve v avtonomne pokrajine, je ostal popolnoma osamljen, ker se mu niti eden od ostalih ministrov ni pridružil. Razprava o ustavi se bo nadaljevala danes in jutri. — Popoldne se je sestel posebni ministerijski komite, ki se je bavil z načrtom poslovnika za konstituantno, kakor ga je že izdelal dr. Laza Markovič.

— Pasie sestavi vlado brez demokratov? »Hrvat« obavlja informacije, da so kombinacije o sestavi centralne, kakor tudi pokrajinskih vlad predmet splošnih razprav. V radikalnih krogih se trdi, da bo Pasie vsekakor prevzel sestavo vlade. V to svrhu se bo pogajal z manjšimi strankami, da bi se mu tako posrečilo, da sestavi vlado brez demokratov. Rešitev na se prikaže šele takrat, ko se bo videlo, kakšna bo grupacija strank. Na sestanku s Pasiecem in Protiecem je zahteval dr. Korošec, da se predsedstva vlade v Dalmaciji podeli ljudski stranki, in sicer dr. Dulbiću, ker to zahteva izid volitev v Dalmaciji. —d

— Napovedan atentat na dr. Vesniča? Beogradski »Tribuna« piše pod naslovom »Atentat na dr. Vesniča« — poslanik atentator? Glasom anonim-

nega pisma, ki smo ga prejeli dne 22. novembra je g. Ivan Brodžica (Brodar?) kot poslaniški kandidat izjavil v Ljudskem domu v Kranju, da bo, čim pride v Beograd na ustavotvorno skupščino, vrzel bombo na ministrskega predsednika dr. Vesniča. Na pismo je podpis nečitljiv. Da-li bo predsednik vlade Vesnič nastopil proti temu človeku, ne vemo. Vsekakor pa bi bilo potrebno preiskati, da-li je njegova istinita in da-li vstraja pri njej. Proti avstro-ogrskemu ministrskemu predsedniku bi g. Brodžica smel svoje čase izročiti niti običnega nezadovoljstva, danes pa ima pogum tudi za atentate. Naj ne pozabi samo na to, da se beogradski državni atentatov ne boje, najmanj pa s strani ljudi, ki so se kasno dokopali do tako velike korajže. — »Ni nam znano, da-li je g. Brodžica v resnici v Kranju govoril tako, kakor beleži »Tribuna«, zdi pa se nam, da gre za navadno anonimno mistifikacijo, ki bi ji resen list ne smel posvečati pozornosti.

— Demokratsko-radikalna večina. »Riječ« poroča iz Beograda, da prevladuje mnenje, da se bo mogla sestaviti redna večina po demokratski in radikalni stranki. Temu bloku bi se potem pridružile stranke, ki so za narodno edinstvo. Kombinacija o skupnem delu radikalcev in radičevcev je za sedaj popolnoma izključena. —d

— Radikalci v opoziciji? »Balkan« piše, kakor trdi po zanesljivih informacijah, da se pri radikalnih opaža tendenca, da stopijo v opozicijo in da pušče demokratom proste roke. Pripravljeni so, podpirati novo vlado v vprašanju ustave. Konstituantno v zmislu zakona otvori minister za konstituantno dr. Markovič, definitivno predsedstvo

pa se bo volilo po verifikacijski debati. —d

— Seja ministrskega komiteja. Beograd, 3. decembra. Včeraj popoldne se je vršila seja posebnega ministrskega komiteja, na kateri se je razpravljalo o vprašanju ustave. Med posameznimi strankami je prišlo do sporazuma, a se pogajanja še niso zaključila.

— SKS in minister dr. Kukovec. Načelstvo SKS je poslalo izjavo, v kateri poudarja, da ni bil minister dr. Kukovec niti pooblaščen niti upravičen podajati za Samostojno kmetijsko stranko kakršnekoli izjave. Z ozirom na to izjavo ugotavljamo, da je tudi »Beogradski Dnevnik« dne 1. t. m. poročal, da je SKS službeno obvestila vlado, da sprejema kot svoj program demokratske zadnjice in da tudi glede državne organizacije sprejema točke iz programa demokratske zadnjice.

— Demokrati in radikalci. Kakor je definitivno ugotovljeno, so dobili v vsej kraljevini demokrati 95 in radikalci tudi 95 mandatov. V Srbiji sami so dobili demokrati 56, a radikalci 50 mandatov.

— Radikalci snubijo v Bosni muslimane. Sarajevo, 3. decembra. Radikalci v Bosni so pričeli snubiti »jugoslovensko muslimansko organizacijo«. Pogajanja med obema strankama vodi dr. Jojkić ki je bil v bivšem parlamentu najpreje v demokratskem klubu, potem se pa priklonil dr. Smolakovi skupini. Del jugoslovenske muslimanske organizacije je za sklopitve pakta, drugi del pa je za to, da se sklopi pakt s hrvatskimi strankami v Bosni. Vseled te needinosti ni mnogo upanja, da bi imela akcija dr. Jojkića uspeh, če pa pride do sporazuma, nastal bo v jugoslovenski muslimanski organizaciji razkol med prijatelji Srbov in prijatelji Hrvatov.

— Radikalci in Radič. Beograd, 3. decembra. Radikalci delujejo z vsemi silami na to, da bi ustvarili še pred pogajanjem z ostalimi velikimi skupinami večino in potem kot velik blok diktirali pri pogajanjih ostalim strankam svoje pogoje. Privleči hočejo sedaj k sebi tudi Radiča. V svojem pisanju po časopisu si pa radikalci niso dosledni. Tako piše današnja radikalna »Tribuna«: Radič je izjavil, da se boče zavezati z ljudstvom boriti proti skupnim sovražnikom in za obče potrebe države. Hoče si poiskati stike z ostalimi strankami, osebno pa z onimi, ki so delovali na merodajnem mestu za njegovo osvoboditev. To je bila radikalna stranka. Radič tega ne bo nikdar pozabil radikalni stranki in kadar bo iskal zaveznike, bo našel pot do te stranke, da skupno z njo stopi v službo naše skupne domovine. Prepričani smo, da si bo znal najti Radič iskrene prijatelje in se bo znal prilagoditi danim razmeram. Pričakujemo Radiča v Beogradu z dobrodoščilo, pričakujemo pa tudi od njega, da ne bo pozabil kraljevske velikodušnosti, ki mu jo izkazal prestolonaslednik regent s pomiloščenjem.

— »Tribuna« očita takoj nato demokratom, da si iščejo zaveznike ter pravi, da se hoče z blufom obdržati na krmilu. Radikalci upajo, da si bo stranka opomogla s slovenskimi klerikalci, muslimani in Bunjevci. — Nadalje pravi »Tribuna« na drugem mestu, da bi bilo najbolje, da se da demokratom proste roke in da radikalci ne sodelujejo v vladi. Tako bi bila demokratom še enkrat prilika, da pokažejo svoje državniške sposobnosti. V radikalni stranki pa obstoja še druga skupina, ki želi sodelovanje demokratov z radikalci, seveda samo, če so demokratiki zmogni za tako sodelovanje. V tem pogledu izgledi za sporazum niso baš rožnati. — Končno tolaži »Tribuna« sebe in svoje bralce s tem, da bo prišlo morda vendar, ako bo dovolj uvidenosti pri naših politikih, do sporazuma med radikalci, demokratimi in seljaško stranko (tu misli menda samo na srbsko seljaško stranko), ki naj tvorijo novo vlado, ker bo treba tamkaj računati le na trdno večino, ne pa na druge kombinacije, ki bi ne bile v prosep državnega razmaha.

— »Straža« se tolaži z bodočnostjo. Iz Maribora nam poročajo: Današnja »Straža« prinaša daljši uvodnik pod naslovom: »Z zavestjo zmage v bodočnost« v katerem konstatira, da so bili pri sedanjih volitvah avantgarda klerikalcev Orli, Orlice, Marijine družbe itd. Te organizacije morajo v bodočnosti delovati tako dosledno kakor sedaj, za kmeta pa mora biti glavna opora za družništvo. Vsa moč našega dela v bodočnosti, — tako pravi »Straža« — mora temeljiti v mladinskih organizacijah in v gospodarsko - zadrugarskem delu. Ako bomo imeli pred očmi vedno ti dve polji, potem pri prihodnjih volitvah ne bomo zmagali silajno samo nad liberaci, marveč tudi nad samostojnimi kmeti in socialnimi demokratki, ki so sedaj mnogo naših nezavednih kmetov izvabili v svoje tabore. (Dragoceno priznanje!) Sedaj ne smemo peti jeremijah, marveč moramo dvigniti kvišku glave, za bodočnost pa polagamo glavno pažnjo našega dela na mladinsko in gospodarsko - zadrugno izobrazbo našega ljudstva!

— Srbska javnost in poraz dr. Korošca. Iz Beograda poročajo, da je vest o porazu Koroščeve stranke napravila na Srbe prav ugoden utis. Tega moramo biti Slovenci naravnost veseli. Nezadovoljnost Srbov nad Koroščevo politiko je bila zrastle že tako daleč, da smo Slovenci izgubili pri njih že vse zaupanje in da so nas vse povprek metali v klerikalni koš. Slovenski inteligent v Beogradu je moral vedno ponovno slišati trpki nasvet: če niste zadovoljni z nami, ločite se od

nas in hodite svojo pot! Te težke očitke je sedaj hvala Bogu, večina naših volivcev krepko zavrnila in upamo, da je 28. november konec vsake nezaupljivosti med nami in Srbi.

— Pokrajinske uprave — okrožja. Na seji ministrskega sveta so razpravljali v glavnem o pokrajinskih upravah v naši državi. Ministri so bili edini v tem, da mora biti v naši državi 35 okrožij z 200 do 600 tisoč prebivalci. Na čelu take oblasti bo stal načelnik ali župan. Skupščine v teh novih okrožjih bi imele mnogo širši delokrog od srbskih okrožnih skupščin po stari ustavi od l. 1903. Upravljale bi posamezne stroke pokrajinske uprave, in sicer na polju financ, poljedelstva, prosvete, narodnega zdravstva, socialne politike itd. Pri seji so govorili tudi o potrebi ustanovitve pokrajinskih odborov. Sklenili so, da bodo pokrajinski odbori izvrševali skupno z načelnikom pokrajinsko samoupravo. Krog se zdi, bodo ti odbori najbrže najvišji izvršilni organi uprave v dotičnih oblastih. Vprašanje o delokrogu skupščin in odborov se reši še danes. Treba je razpravljati o ostalih členih ustave, ki se nanašajo na sodstvo, vojsko in parlament.

— Prvi predsednik konstituantne. V političnih krogih se govori, da bo prvi začasni predsednik konstituantne gosp. Pašić kot najstarejši poslanec po letih.

— Poslovnik za konstituantno. Včeraj popoldne se je začelo delo za sestavo poslovnika za konstituantno, ki bo veljal do tedaj, dokler je ne zamenja parlament. Poslovnik bo gotov v nekaj dneh. Govori se, da se večina članov parlamentarnega odbora strinja z vladno, da mora biti novi poslovnik tako izdelan, da bo omogočal čim najhitrejšo delo v konstituenti in preprečeval tehnično obstrukcijo.

— Zbor hrvatske seljaške stranke. Shod seljačke stranke bo v sredo, 8. t. m. Potem bodo priredili udeleženci shoda obhod po mestu Zagrebu ter bodo šli najprej na kraj, kjer je bil sežgan Matija Gubec, potem pa pred spomenik Kačića, Preradovića in Jelčića. Na vseh teh krajih bodo govorili prvaki seljačke stranke. Tej manifestaciji seljačke stranke se bodo pridružile tudi druge hrvatske stranke. —d

— Muslimanski politiki. Današnji »Hrvat« poroča iz Sarajeva, da je vodstvo muslimanske organizacije razpravljalo o položaju in da je sklenilo, da odputujejo gotovi delegati v imenu izvoljenih poslancev v Zagreb, da se tam dogovarjajo s hrvatskimi politikmi o skupnem delu za konstituantno. —d

— Na čast dr. Trumbiću. Banket v čast dr. Trumbiću in članom Jugoslovenskega odbora dne 2. t. m. je po-

stal velika manifestacija za odbor. Splitski župan dr. Tartaglia je poudarjal velike zasluge odbora za osvoboditev in zjedinitve. Dr. Trjapnič je naglašal, da moremo samo z delom in s slogo rešiti ono, kar nam je bilo danes odtrgano.

— Zborovanje komunistov v Beogradu. Beograd, 3. decembra. Za 9. t. m. je sklicalo vodstvo komunistične stranke v Beograd sejo, katere se naj udeležijo vsi komunistični zastopniki. Na tej seji bi se razpravljalo vprašanje taktike, ki jo naj zavzema komunistična stranka v konstituenti. Član vodstva te stranke, ki je bil izvoljen v konstituantno, je izjavil nekemu novinarju na vprašanje, kako taktiko bo zavzerala komunistična stranka v konstituenti, da ne more dati točnega odgovora, ker bo v tem vprašanju odločala konferenca 9. t. m. Misli pa, da bodo glasovali komunisti proti ustavi, ker je načrt zanj izdelala buržoazija. Komunisti bodo šli v opozicijo in uvedli strogo kontrolo, da se ne bo delala delavskemu ljudstvu s strani vladajočih krivica.

— Poslovnik za konstituantno. Dne 2. t. m. se je sestel poslovni odbor, da razpravlja o poslovniku za konstituantno. Vsi so bili složni v tem, da se mora poslovnik sestaviti tako, da bo delo v konstituenti čim hitreje in da se prepreči tehnična obstrukcija. Govori se tudi, da se bo spredela v poslovniki točka, da vsi oni poslanci, ki ne bi hoteli sodelovati pri delu konstituantne, izgube mandat.

— Naj živi prvi jugoslovenski kralj Peter! Beogradski »Tribuna« spominja Radiča, da je leta 1904 ob priliki kronanja kralja Petra on prvi zaklical »Naj živi prvi jugoslovenski kralj Peter!« in pripominja: »Prepričani smo, da bo to staro Radičovo navdušenje udušilo njegovo poznejše ogorčenje, ki ga naš jugoslovenski prestol ni izzval, še manj pa zaslužil.«

Iz naše kraljevine.

— Za povzdigo prometa s tujci v naši kraljevini Zagreb, 3. decembra. Tukajšnje »Društvo za promet s inostrancima« namerava še tekom tega meseca sklicati v Zagreb kongres vseh prizadelih faktorjev naše kraljevine, da se dvigne v naši državi tujski promet, prične z zgradbami velikih hotelov, sanatorijev, kopališč in drugih sličnih institucij, kar pa je mogoče le s pomočjo izdatne vladne podpore. Čas kongresa doslej še ni definitivno določen, pač pa se vrše že tozadavne priprave in pogajanja.

38 ali 40 mandatov?

Z ozirom na to vprašanje je nam poslal g. A. Ribnikar, ki je član državnega odbora, tale izvajanja:

Ko je »Državni odbor« v zmislu člena 7. volilnega reda odredil število mandatov za štajerski in kranjski volilni okrožje, je bilo vprašanje plebiscita na Koroškem še odprto. Z ozirom na to je »Državni odbor« sklenil, da imata voliti ti dve okrožji 36 poslancev, v slučaju pa, da se v plebiscitu con volitve ne bodo mogle vršiti, 34 poslancev. Ko je »Državni odbor« nato v zmislu člena 8. volilnega reda objavil v »Službenih Novinah«, koliko morata izvoljenjski okrožji v Sloveniji voliti poslancev, je ugotovil število mandatov na 36.

Po plebiscitu na Koroškem je bil »Državni odbor« opozorjen, da bi bilo treba prvotno objavo, po kateri ima Slovenija 40 mandatov, izpremeniti ter razglasiti, da ima voliti kranjski in štajerski volilni okrožje po enega poslanca manj, torej 34 poslancev. »Državni odbor« nato ni svoje prvotne objave izpremenil.

Glavna volilna odbora v Ljubljani in Mariboru sta mogla vzeti za podlago volilnih preračunov, v zmislu člena 80. volilnega reda, edino le število 36 mandatov, ki ga je »Državni odbor« uradno razglasil.

Narodno gospodarstvo.

O konjunktur.

Kupčijska praksa in živo življenje dandanes jasno izpričujejo resnico pravila, da je slaba valuta kake dežele najboljša eksoportna premija. Države s slabim denarjem so celo v nevarnosti, da srečnejši sosed pride in s svojim le relativno boljšim denarjem pokupi ter odnese vse, kar ima kaj vrednosti. Obratno pa se kaže v praksi, da države z res zdravo valuto, kakor Amerika, Angleška in Švica, trpe vsled zastoj v razpečevanju blaga. Industrija v takih državah proizvaja po cenah, ki so nezmagljive za kupce v državah s slabim denarjem. Kadar je pri nas govor o švicarskih frankih, dolarjih, funtih, nas navdane nehoti spoštovanje pred tem denarjem, ki je ohranil močno kupno silo. Dejstvo pa je, da je življenje v teh deželah za lastne prebivalce tudi drago. Producenti industrijalij v teh državah pa se nahajajo že dolgo časa v prav kritičnem položaju. Danes je znana stvar, da na primer švicarski fabrikantje mnogih strok žive v zelo neprijetnih razmerah. Dočim je za vojske trpela hotelska industrija, se je po sklenjenem miru zajedla kriza v industriji. Kroginkrog imajo sosedje s slabim novcem. Navsezadnje so pa na skopoti. Ekspert na

ni mogel. Vrhutega so izgubili njih kapitalisti mnogo denarja, ki so ga izposodili po širnem svetu. Samo v Avstriji so na efekti izgubili preko poltride milijarde. Kje je Nemčija, Francija, Italija, kamor so tudi dajali denar. V Ameriki se tudi kupijo velike zaloge blaga, ki je predrag, da bi našlo odjemalca v deželah z opešanim denarjem. Vseled teh razmer se nujno računa s tem, da pride v doglednem času do znižanja cen pri industrialnem blagu. Velikih zalog ne bo moč trajno držati niti producentom, niti velikim trgovcem. V zapadnih državah, zlasti v Nemčiji, je bilo spomladi malo odjema. V Ameriki, Angliji in Nemčiji je bilo med konsumentmi organizirano gibanje, ki je propagiralo abstinenco v kupovanju količ kaj pogrešnega blaga. Trgovine so to vzdržnost čutile. Za jesen in zimo so kupčijski krogi računali s tem, da se zopet oživi kupnja. Pričakovali so, da padejo cene živil. Takó bi si konsument pomagal in prišel do kupovalne močnosti. No, račun ni držal. Živilna cena se ne le vstrajala na višini, marveč pod zimo celo sinile čez stari višek. Dragino konsument v Nemčiji v razni meri občuteva. Ker mora izdati za živež več, kar prejema, nima od-

višnega novca za obleko, perilo, čevlje. Tako pa je prišlo, da se danes v Nemčiji, še bolj pa v Avstriji opaža kritično medlost in nakupovanju. Konsument je izseden in ne more več kupovati. Kar se danes v Avstriji prodaja, gre najraje v roke inozemcem, zlasti tudi Jugoslovencem, ki se okorišajo nizke cene avstrijskega novca. Zanimivo je, da v trgovinah v Avstriji kakor v Nemčiji blagovne cene niso šle tako kvišku kakor bi se bilo nadejati vsled padanja vrednosti njih denarja. Trgovci ne vidijo za bodočnost vabljivih šans: Draginja živil vstraja, denar je pičel, gotovine manjka in kredit, če ga dobiš, je zelo drag. Zelo je razširjeno na zapadu mnenje, da je za bodočnost računati z nižjimi cenami, ker je konsument v širokih slojih prišel ob svojo kupovalno silo in je na drugi strani računati s tem, da

morajo velike industrijske države v dohodnem času le izprazniti svoje zaloge, če morejo ustaviti dela in obrata. Tudi naša industrija je na tem zainteresirana. Tuja, nadmočna konkurenca, se bo še bolj čutila kakor se čuti že sedaj v mnogih obrtnih strokah. Naša železna, usnjarska, čevljarska industrija že sedaj omahuje, ker se ponujajo tuji izdelki po cenah, ki je naše producente niso izplačale. Carina dolgo ni igrala svoje vloge sprito velikih cen. Blizamo se pa najbrž časom, ko bo uvozna carina pri nas zopet postala vevlevožen instrument za industrijo in sicer tako kot obrambena kakor kot vzgojevalna carina. Pri tem pa bo rešiti mnogo ne-lahkih vprašanj, da se spravi v sklad interes industrialnega producenta in konsumenta.

Dneune vesti.

V Ljubljani, 4. decembra 1920.

— **Otvoritev državne trgovske akademije v Ljubljani.** Danes dopoldne ob 11. uri se je vršila v avli na I. državni gimnaziji slovena otvoritev državne trgovske akademije. Poverjenik za uk in bogocastje dr. Verstovšek je imel v imenu deželne vlade pozdravni govor, v katerem je na kratko opisal zgodovino bojev za višjo trgovsko šolo v Ljubljani, katero smo dobili končno po zalugi interesiranih faktorjev in predvsem po naklonjenosti vlade v Beogradu. V imenu ministrstva za trgovino in industrijo je govoril sekijski šef dr. Maru, ki je povdarjal velik pomen trgovske akademije ter predlagal vdanostno brzojavko regentu Aleksandru in zahvalno brzojavko ministrstvu za trgovino in industrijo. Obe brzojavki sta bili enoglasno in z navdušenjem sprejeti. V imenu mestne občine ljubljanske je pozdravil otvoritev akademije podžupan Dr. Triller, ki je obljubil, da bo mestna občina šla novemu zavodu v vsakem oziru na roko. Nato je dr. Maru v imenu trgovske in obrtniške zbornice izrazil veselje nad otvoritvijo trgovske akademije, ki bo dala našemu trgovstvu temeljito izobrazbo mlade trgovce s širokim strokovnim obzorjem. G. Jelačin je kot predsednik Zveze trgov. gremijev pozval trgovce, da po večje večje pažnjo in skrb povzdigi naše trgovske akademije, kateri se odpira z ustanovitvijo trgovske akademije lepša bodočnost. V imenu industrijske Slovenije in v imenu Kranjske hranilnice je izjavil g. Dragotin Hribar, da bo Kranjska hranilnica v dohodnem času dala na razpolago večjo vsoto, da se nastane trgovska akademija v lastnem poslopiju. Nato je govoril novotimenovani ravnatelj trgovske akademije dr. B. H. m., ki je v lepem govoru razložil zgodovino višjega trgovskega šolstva ter profesor Ši, ki je povdarjal pomen in važnost knjigovodstva. Slovenski otvoritvi so prisostvovali predsednik deželne vlade Dr. Brejce, general Dokič s svojim adjutantom in drugi odlični zastopniki raznih zavodov in korporacij.

— **Naša severna meja.** Dunajski korespondenčni urad poroča iz Gradca: Iz Pariza je pred kratkim dospela določba veleposlaniške konference, po kateri se smejo mejne proge, katere tvorijo vode, izpremeniti po soglasnem sklepu razmejitvene komisije. Ako se tak sklep ne stori, mora razmejitvena komisija pripraviti sporazum, ki štiti gospodarske interese, katerim bi določitev meje škodovala. Komisija ima zatorej nedvomno razpravljati tudi vprašanje dodelitve apaske kotline. (Opomba: Iz tega izhaja, kakor smo že nedavno poročali, da je eventualna izpremena naše severne meje, ki je določena od vrhovnega sveta po toku Mure, je mogoča, ako bi na to pristala naša država.) —d

— **Župnik proti kraljevski hinani.** Iz Presejra nam poročajo: Na praznik državnega ujedinitja dne 1. t. m. se je vršila v cerkvi v Presejri služba božja za učence odnošne šole. Koncem opravila bi imeli učenci zapet kraljevsko himno, kar pa je župnik Miha Peršič sabranil. Beležimo to dejstvo, da se bo vedelo, da so še vedno med našo duhovščino Susteršičevci, ki so strupeni nasprotniki državnega edinstva.

— **Nov poverjenik za soc. skrbstvo.** »Jutro« javlja, da bo na mesto dr. VI. Ravnhiraja imenovan za poverjenika za socialno skrbstvo g. Adolf Ribnikar.

— **Nemška škodoželjnost.** Potniki, ki prihajajo iz Avstrije, pripovedujejo, kako so si Nemci pred 28. novembrom meli roke, češ, ta dan bo začetek konca Jugoslavije. V živih slikah so si predstavljali poboje po voliških cele naše države. No, naši prijateljeje so se pač enkrat za vselej temeljito zmotili. Vsi glede Slovenije moremo reči, da so volje potekle v takem vzornem redu, kakor morda še nikjer drugod po vojni.

— **Peskova afera.** V četrtkovni številki našega lista smo med drugimi tudi poročali, da se vrši proti g. Pesku tiskovna pravda na tožbo g. inž. Gustinčiča. Dotična vest, ki jo je nam ni sporočila oseba, ki jo je g. Pesek izvolil proglasiti za »tudi žurnalista, slošno znanega po svojem intriganstvu, je netočna, ker Gustinčič sploh ni tožil g. Peska. Stvar se nanaša na Peskovo tiskovno pravdo z Korenčanom na Vrhniki, ki se je kowčala predčasno s poravnavo. To ugotavljamo, da se g. Pesek ne bo še nadalje razburjal o žurnalistični dostojnosti.

— **Državna trgovska akademija v Ljubljani.** Predavanja na abiturijentskem tečaju se prične v ponedeljek 6. decembra ob 2. popoldne. Redni pouk v I. letniku akademije se prične istočasno. (Tomšnova ul. 8. II. nadstropje).

— **† Profesor Anton Kržič.** Včeraj je umrl v Ljubljani kanonik in profesor Anton Kržič. Bil je blaz, iskreno pobožen mož in marljiv delavec na polju narodne omike in zdrave morale. Nekaj let je bil odbornik Slov. Matice ter je urejal dolgo vrsto letnikov »Duhovnega pastirja« ter mladinskih listov: »Angejška«, »Detoljuba« in »Vrtca«. V vse te liste je napisal ogromno prispevkov. Poleg tega je bil katehet uršulinskih šol in učil. pripravnica v Ljubljani ter član dežel. šol. sveta od 1894 do 1917. Ustanovil in vodil je Pripravniki dom ter bil predsednik ljublj. dijaške in ljudske kuhinje. Več knjig je spisal tudi za Družbo sv. Mohorja ter povestice za njene »Večernice«. Kot predsednik društva rokodelskih pomočnikov je napisal tudi več iger za diletante. Z njim izginja torci eden najagilnejših naših duhovnikov, ki ima za naše mladino in ljudstvo velike zasluge. N. p. v. m.!

— **Trgovske koncesije.** Magistratni gremij je ugodil prošnjam za podelitev trgovskih koncesij: Filipa Šibenika, Oroslava Čertalca, Terezije Acoetto, Karla Princa, Hedžeta & Koritnika. — Odklonil pa prošnje: Mauro Fürsta, Janka Popoviča, Frana Prevorška, Franjo Košir in Leopolda Breskvarja.

— **Avstrijsko-jugoslovnski mejniki.** Mejniki za avstrijsko-jugoslovnsko mejo so že pripravljani. So treh vrst: 1. kilometrski mejniki so visoki okrog 40 cm in tehtajo 20 centov; vlijejo se na lico mesta. 2. Mejniki za važnejše postojanke. Ti so visoki 120 cm in tehtajo 12 centov in 3. manjši mejniki, ki so visoki 80 cm in tehtajo 50 kg. Vsi so izdelani v obliki piramide. Pod vsakim mejnikom v zemlji je kvadrat s križem. Izvršitev mejnikov od koroške meje do St. Ilje je prevzela mariborska tvrdka Pickel, onih od St. Ilje do madžarske meje pa neka firma v Gradcu. Kamen je iz kamnoloma v Poljanah, cement pa iz Trbovelj. Stroške za mejnike prevzema Jugoslavija in Avstrija vsaka do polovice.

— **Ugodna številka 24.** Slovenci smo imeli v bivši Avstriji 24 državnih poslancev. Susteršičev klub sicer ni združeval vseh teh poslancev, pač pa se mu je posrečilo izpolniti številko 24 s pomočjo dalmatinskih klerikalcev. Jugoslovnski klub v Beogradu je štel zopet 24 mož, od katerih je bilo tudi nekaj Hrvatov. Za zadnje volitve si je dr. Korošec še pred tedni obetal do-seči vsaj dvakrat 24, toda zopet se je moral zadovoljiti s starim številom svojih drugov, vključno temu, da je pritegnil v pomoč ne samo razrovane politične razmere v Dalmaciji, temveč tudi na Hrvaškem, v Slavoniji in Vojvodini. V tretje gre pač rado!

— **Zakaj so propadle klerikalne liste?** Odgovor: Ker so že v tiskarni napravili čez nje križ!

— **Poziv invalidom - inteligentom.** Splošna organizacija vojnih invalidov sklicuje za nedeljo 5. decembra 1920 ob 9 uri zjutraj v magistratno dvorano izredno zborovanje. Izvoliti se ima tudi nov odbor. Zeleti je, da bi se slovenski inteligenti - invalidi pričeli bolj zanimati za invalidsko organizacijo. Dasi so invalidi - inteligenti kolikorotliko oseblijeni v primerih službah, vendar bi njih tovariši nujno potrebovali njihovega sodelovanja. Splošna invalidska organizacija zelo pogoša ravno sodelovanja inteligentov pri svojem človekoljubnem delu. Naj tega poziva ne presliši noben invalid - inteligent, ki ima kolidaj srca in umevanja za veliko budo vojnih invalidov, vdov in sirot.

— **Godba invalidov.** Invalidski oddelek poverjenišva za socialno skrb v Ljubljani namerava osnovati v nekem invalidskem zavodu godbo, za začetek na njihala. Kakor je znano, je ravno invalidom po zavodih silno razvedrilo nad vse potrebno: poleg tega bi pa to tudi njihovi gmetni položaj mnogo izboljšalo. Tudi se vedno prišajajo invalidi, ki bi se radi učili godbe. Zato bi bil nujno potreben invalid, ki je v godbi teoretično in praktično toliko izvežban, da bi bil sposoben voditi tak orkester. Naxrada mi je zagotovljena. Tozadevne prošnje je nasloviti na Poverjenišva za socialno skrb. Invalidski oddelek v Ljubljani, St. Peterška ulica.

— **Promocija.** Na zagrebškem vseučilištu sta bila promovirana za doktorja prava Stanko Novak, koncipist pri poverjeništvu za javna dela, sin gimnazijskega ravnatelja g. Frana Novaka v Ljubljani, in Peter Jereb, pravni praktikant v Mariboru.

— **Štipendije.** Na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani se razpisuje šest štipendij po 250 K mesečno, počenši s 1. januarjem 1921 do konca julija 1921 za obiskovalke tega št. to podjetje pripada avstrijski državi in sicer za sledeče tehnike: balo in pisano vezenje, toledo, filet, šivanje dipke in biserna dela. Ubožne prošilke, katere naj vložijo svoje prošnje s potrebnimi prilogami pri Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani do 20. dec. naj dokažejo, da imajo v Ljubljani pri sorodnikih ali znanih stanovanje zagotovljeno, da se jih bude tudi od doma podpiralo in da se bčeje temeljito ene od teh tehnik izučiti za samostojno izvrševanje ženske domače obrti kot življenjski poklic v svojem kraju.

— **Promet na južni železnici.** Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Od nedelje 5. decembra naprej izostaneta na progi Maribor gl. kol. Dravograd - Meza vlaka št. 416 in št. 417, ki sta dosedaj vozila od nedeljah in praznikov. Vlak št. 417 je odhajal iz Maribora ob 13.20 in prihajal v Dravograd - Mezo ob 15.07. V nasprotni smeri je odhajal vlak št. 416 iz Dravograda - Meze ob 20.06 in prihajal v Maribor ob 21.45. — Dne 6. decembra stopi v veljavo na progi Grobelno - Rogatec nov vozni red, in sicer vozijo nastopni vlaki: Mešani vlak št. 2901 odhaja iz Grobelnega ob 8.30 in prihaja v Rogatec ob 9.53 in mešani vlak št. 2903 odhaja iz Grobelnega ob 16.30 in prihaja v Rogatec 17.40. V nasprotni smeri odhaja iz Rogatec mešani vlak št. 2902 ob 5.20 in prihaja v Grobelno 6.45. Mešani vlak

št. 2904 odhaja iz Rogatec ob 12.40 in prihaja v Grobelno 14.23.

— **O izumu proti trženju vlakov.** Pod tem naslovom je izšla v št. 276 »Slov. Narod« notica v kateri neznan dopisnik izrablja moje ime v namene doslej že jako vsiljive reklame za neki izum in mi javno pripisuje mnenje, ki direktno nasprotuje mojem prepričanju. Proti tej zlorabi mojega imena se najodločnejše zavarujem. — Inž. Ign. S. g. a, namestnik ravnateljstva Južne železnice.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske.** V času od 21. do 27. novembra se je rodilo v Ljubljani 28 otrok, 4 so bili mrtvorjeni, umrlo je 21 oseb, med njimi 10 domačinov, in sicer za davico 1, za jetiko 5 oseb, vmes 2 tučca. Oboleli so: za škrlatico 2 osebi, vmes 1 tučec, za tifuzom 1 tučec in za vrtico 4 osebe.

— **Prva razkritja o manipulacijah na glavni pošti so razvozljala zagonekto o neredu in netočnosti poštnega poslovanja.** Prišli so na sled novim nerednostim, o katerih začasno še ne moremo poročati. Nerednosti in tatvine so se izvrševale tudi v drugih oddelkih glavne pošte. Poročila listov so vplivala na vso javnost naravnost senzacionalno. Občinstvo se je začelo zanimati za pošto in danes zjutraj je bil na pošti velik naval. Pošta ni bila ob določeni uri odprta. Došlo pošto so začeli izdajati šele okoli 10. ure dopoldne.

— **Poškodba.** Lesnega trgovca Antena Pavliča je predinočnem znatno poškodoval po levem očesu neki nočni razgrajal. Pavlič je moral oditi v deželno bolnišnico.

— **Umrli** je v Ljubljani ga. Ernestina Gallé, roj. Krisper, soproga graščaka v Gor. Šiški g. Adolfa Galleta in sestra odvetnika g. Valentina Krisperja. N. v. m. p.!

Razkritja o sleparijah na glavni pošti.

Že v ponedeljek je »Slovenski Narod« zabilježil kratko notico o velikih sleparijah, ki so se izvršile na ljubljanski glavni pošti. Vest je vzbudila med občinstvom splošno pozornost in zanimanje za nadaljni razvoj »velike afeze«. S to afero so potrjene vse težke pritožbe občinstva in slovenskega časopisa o nerednostih in netočnostih poštnih uprave, ki je naravnost zanemarjala po svojih organih točno dostavljanje poštnih pošiljav. Upamo in smo prepričani, da bodo ravno ta velika odkritja o sleparijskih manipulacijah korenito izčistila vse nerednosti in da se vendar enkrat uvede vestna pošta uprava, ki bo znala organizirati javni promet z vso predvzorno točnostjo in zanesljivostjo. V tem pogledu moramo pozdravljati, da se je vendar dobil človek, ki je odločno nastopil proti raznim kričavim »antikorupcionistom« na glavni pošti. Ravno špedicijski oddelek ljubljanske glavne pošte bi moral funkcionirati z največjo točnostjo in hitrostjo, ker ta oddelek prevzema važno inozemsko, posebno ameriansko pošto za celo Jugoslavijo. V tem mče ta afera na našo toli hvalisano upravo dokaj temno luč.

Predvsem bo gotovo slovensko javnost zanimalo, kako so mogli odkriti te manipulacije. Z ozirom na dalekosežnost te afeze je naš list dobil točno in zanimive informacije. Omezo manipulacij je tvoril takozvani špedicijski oddelek. Na tem oddelku so se dogajale neverjetne nerednosti. Gosposle uradniki, sami mladi lahkomiselni mladeniči so se bolj zanimali za amerianske dolarje kot za redno uradno poslovanje. Že nad leto dni so nekateri uradniki posamezno ali pa v družbi izmikal za Jugoslavijo došla amerianska pisma, ki so vsebovala dolarje ali čke. Manipulirali so kar na debelo in brez vsakega sramu. Zanimivo pa je, skoro da humanistično, da so se tam nastavljeni gosposle tudi zanimali za gotova pisma ljubljanske vobine, zlasti za razne ženitovanske ponudbe in da so one v svojih ženski navnoosti jemale iz pisem razne slike lepih zaljubljenecv. To je bil njih šport.

Kako so prišli sleparijam na sled?

Poštnemu ravnateljstvu so že dal čas prihajale številne pritožbe posamičnih strank in celo denarnih zavodov, da se jim odpirajo amerianska pisma, v katerih so se nahajali dolarji ali čeki. Preiskovalni komisar, višji poštni komisar dr. Janžekovič je vodil z največjo točnostjo, marljivostjo in intenzivnostjo poizvedovanja, toda vselej brez uspeha. Sleparski manipulacjam niso mogli nikakor priti na sled. Toda med poštnimi uradniki se je že mesece in mesece šušljalo o teh nerednostih, a nikdo ni imel poguma nastopiti proti zločinem.

Dne 20. novembra okoli 8. zvečer pa je nastopil v tem pogledu katastrofalen moment. Ravnatelj g. Junz je izročil oficijalno g. Milanu Deteli, starejšemu uradniku, dekret poštnega in brzojavnega ravnateljstva glede njegove premešitve v Mokrno. O. Detela je proti premešitvi odločno protestiral ter z ogorčenjem pristavil: »Poštni uradniki se preganja in odstranjuje, tatove se pa nastavlja in pošča v službi.« Nato je Detela navedel imena nekaterih gospodov, ki so v špedicijskem oddelku izmikal amerianska pisma. Stvar je zadobila veleresno in pomembno obliko. Preiskava, uvedena od poštnega ravnateljstva, je spravila na dan velike sleparijske manipulacije, ki so prišle poštno upravo, da je podala policijskemu ravnateljstvu kratko ovadbo.

Dne 28. novembra je policijskemu ravnateljstvu predložil g. dr. Janžekovič velikanske zapisnike in obenem podal pismo ovadbo kratke vsebine, da so na glavni pošti izmikal velike množine amerianskih pisem s dolarji.

V ponedeljek prve aretacije.

Policija je pričela takoj s primernimi poizvedbami in ukrenila vse, da so se krivci razkrijli. V ponedeljek so bile pod vodstvom revirnega nadzornika Jožeta Habeta izvršene prve aretacije. Ker so nekateri mlajši uradniki zadnji čas živeli zelo potratno in lahkomiselno, ker so nekateri imeli vedno večje svote dolarjev, je naravno, da je takoj padel nanje sum. Policijski organi so napravili ponekod hišne preiskave, ki so dovedle do lepega uspeha.

V ponedeljek ob 10. dopoldne je bil prvi aretiran na Turjaškem trgu poštni aspirant 22letni Ernst Banovec. Eleganti mladenič se je na policijsko silno prestrašil ter je takoj priznal vse svoje manipulacije. Amerianska pisma je začel skupno z Maksom Ježanom izmikal ter si prilasčeval njih vsebino. Pozneje je skupno manipuliral z drugimi uradniki, pa tudi na svojo pest. Kadar je imel nočno službo, si je prilastil pisma ter dobil na ta način do 10 dolarjev. Dolarje je na to meňajval pri raznih bankah. Koliko je pokradel, točno ne ve navesti. Gotovo pa okoli 600 dolarjev. Tako je manipuliral skozi 9 mesecev. Kadar se mu ni hotelo v službo, če je bil v veselju družbi, je plačeval substitutu po 40 K.

Kot drugi je bil aretiran poštni oficijant Maks Ježan. Ježan je manipulacije takoj priznal ter omenil, da mu je dolarje zamenjaval neki dijak. Pri hišni preiskavi na njegovem stanovanju v Gradšču št. 13 so našli silno veliko pisem in časopisov. Našli so: a) 145 denarnih amerianskih pisem, b) 612 navadnih amerianskih pisem in c) 270 amerianskih časopisov. Poleg tega pa še 151 parov ženskih nogavic in 3 kg tobaka.

Nenavadno čudna pa je bila aretacija poštnega aspiranta Alojzija A. Na glavnem kolodvoru pri prihodu zagrebškega vlaka ob 2.15 v ponedeljek so ga pričakovali detektivji. Bil je namreč prestavljen v Sarajevo ter je bil brzojavnim potom pozvan v Ljubljano. Stliti ni nič hudega ter se lepo mirno vozil do Ljubljane. Bil je razočaran. Na policijsko so mu povedali vzrok aretacije, na kar je takoj odkrito vse priznal. Prilastil si je okoli 400 dolarjev, katere je menjaval po raznih bankah. Denar je večinoma zapil in »zalumpal« v družbi veselih prijateljev. Bil je zelo radodaren in kavališki ter je v Ljubljani pričel razne vesele zabave z zelo dvomljivim koncem. Samo njegova odohodnica iz Ljubljane ga je stala preko 2000 K. V neki št. Jakobski gostilni je plašal za svoje znanca in prijatelje večerno gostijo v znesku 1000 K. V kavarni »Leon« je izdal preko 1000 K za buteljke in pecivo. Svoji substitutu je plačeval po 60 K za noč. Raznim gospodom in damam je dal večitsočkonosna posojila.

Kot nadaljna člana »dolarske družbe« — lahko jih krstimo »dolarskih princ« — sta bila aretirana aspirant 20letni Maks Favetti in Mirko Prosen. Ki pa prizna samo, da si je prilastil 80 dolarjev. Ti gosposle so celo v špedicijskem oddelku prirejali cele pivske večere ter popili v uradu okoli 20 litrov vina. Kadar se gosposdom ni zljubilo delati, so pustili urad ter stleli na razne veselice in zabave. Njih »zvezde« ljubljanske so jih vedno spremljale. Zlasti dve mladi uradnici sta bili stalni člani te družbe.

Odkritja o znanjaku.

Hiratu s to afero pa so se tudi odlično zanimive manipulacije z znakami, zlasti z onimi koroškega plebscita. V to afero so zapleteni razni gosposle. Doslej sta bila aretirana poštni oficijant Rafko Hribar in poštni aspirant Fran Rapotec. Hribar je pohajal v Jugoslovnsko tiskarno, kjer so tiskali znakke. Porabil je to priliko, da je izmaknil za circa 8000 K znak. Ta znakka mu je pomagala raz-

čevati Fran Rapotec. Pristavimo, da slednja dva nista zapletena v dolarsko afero. Znakke so prodajali filatelistom.

Včeraj dopoldne je bila zadeva odstopljena prvemu državnemu pravdniku dvornemu svetniku B. Bežeku. Vsi gori omenjeni se sedaj nahajajo v preiskovalnem zaporu ljubljanskega deželnega sodišča.

Celokupno škodo, katero trpi poštni erar, je težko ugotoviti. Če pomislimo na dolgotrajne, preko podlugo leto trajajoče manipulacije v špedicijskem oddelku, lahko računamo, da znaša škoda nad milijon kron. Toda k tej materialni škodi se pridružuje še moralni moment, kajti s tem bo ljubljanska pošta izgubila na ugledu, posebno, ker je Ljubljana tvorila važno poštno prometno žilo za celo Jugoslavijo. Znano je, da so vse amerianske pošiljave prihajale na glavno pošto, ker so jih potem sortirali za ostale pokrajine. Pošiljave so prihajale v skupnem zavrtku. Lahko si mislimo, da je marsikateri revez po vsej državi nevoljno premisljal, kako je to, da ne dobiva iz Amerike od svojcev nikakega pisma in kako je težko, da so ti reveži vsled te brezvestnosti trpeli pomankanje ali celo gospodarsko bili zelo oškodovani.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Sobota, 4. decembra, Bobrov kožuh. Red D. Nedelja, 5. decembra, Figaro se ženi. Izv. ab. Ponedeljek, 6. decembra, Pohujšanje v dolini šentlarijski. Red B.

Opera:

Sobota, 4. decembra, Rigoletto. Red A. Nedelja, 5. decembra, Vesele žene windsorske. Izv. ab. Ponedeljek, 6. decembra, saprto.

— **Glasična Matica** priporoča od novejših slovenskih klavirskih skladb nakup muzikalij za Miklavžovo in božično darilo mladini: Tri nove klavirske skladbe Stanka Premrla: 1. Ob kolovratu. 2. Pri otrocih. 3. Vzdihi in klavirski album za slovensko mladino, sestavljen Josip Pavlič. Premrove skladbe spadajo k onim redkim slovenskim klavirskim umetninam, ki so samostojne in lepe. Pavličev klavirski album obsega 81 slovenskih narodnih pesmi, je zelo okusno prirejen in priljubljen. Cena za Pavličev album 16 K, za Premrove tri klavirske skladbe 12 K. Naroda in dobiva se pri Glasbeni Matici v Ljubljani.

— **Profesorskega društva** sekcije Ljubljana, izredni občni zbor se je vršil dne 1. decembra t. l. ob 11. na humanistični gimnaziji v Ljubljani ob obilni udeležbi. Po iskrenem nagovoru predsednika dr. V. Koruna je tajnik prečital vloge, odposlane po osrednjem odboru na poverjeništvu v Ljubljani in na glavno upravo v Beograd v zadevi gmetnega položaja srednješolskih učiteljev. Iz obeh poročil smo izvedeli, da je odbor naše sekcije takoj pričel delovati, ko je zaznal za krivično uravnava draginskih doklad. Po brezuspešnih prvih korakih začetkom oktobra odbor ni odnehal, ampak je v začetku novembra poslal deputacijo na poverjeništvu v Ljubljano in se obenem odvil na Glavno upravo; sredi novembra se je pridružil akciji zagrebške sekcije za izenačenje plač s srednješolskimi tovariši v Srbiji in 24. novembra je prišel odgovor od Glavne uprave, da je njen predsednik, višji šolski nadzornik Milivoj Simić, pri ministrskem predsedstvu, nadalje pri ministriji prosvete in finance posredoval, kjer se mu je zagotovilo, da bo zadeva v najkrajšem času ugodno rešena. Da tovariši o vsem tem informira in jih povraša glede eventualnih nadaljnjih korakov, je odbor sklical izredni občni zbor tem bolj, ker so se množila poročila podobarov o nezadovoljnosti med tovariši. Na različna pismena vprašanja podobarov Maribor, Celje in Ptui je izčrno odgovarjal podpredsednik dr. St. Beuk. Po stvarni debati (dr. Beuk, dr. Pečovnik, A. Skrl, Reiser, Zelenik in drugi) se je soglasno sprejel predlog: Zahtevamo takojšnje izenačenje plač in nagrad tovarišev v Srbiji z veljavo od 1. decembra 1920. Kot referenta za šolske zadeve Slovenije pri prosvetnem ministrtvu je določil občni zbor soglasno dr. J. Lokarja. Soglasno sta bila tudi sprejeta sledeča predloga: 1. vsako trajno izraznjeno sistemizirano mesto naj se razpiše v teku treh mesecev; 2. sistemizirajo naj se na novo vsa mesta, na katerih so bili tri leta potrebni suplenti. Končno je občni zbor z obžalovanjem ugotovil odsotnost zastopnikov višje učne uprave.

— **Izidor Cankar:** Obiski. Str. 178. Cena 60 K. »Obiske« Izidorja Cankarja so razgovori z našimi prvimi književniki, glasbeniki, slikarji in igralci o njih osebnem umetniškem razvoju in o njih umetnostnih nazori. Teh obiskancev je dvanaest, med njimi najznačajnejša imena sodobne slovenske umetnosti, in sicer: Ivan Cankar, Fr. S. Finžgar, Forster Ant., Jakopič Rihard, Jama Matija, Gojmir Krok, Lajovic Anton, Keaver Meško, Silvina Sardenko, dr. Ivan Tavčar, Anton Verovšek in O. Zupancič. »Obiske«, popolnjene ponatiske iz »Doma in Sveta«, kjer so zelo zani-

mali, krasi dvanaest portretov in avtogrami obiskancev. Knjiga je zanimiva, ker nam odkriva pogled v skrivnosti umetnikovega dela, pred katerim se ljubitelju umetnosti zastonj praviloma ne razgrinja. In važna za vse panoge naše umetnosti, ker brani nepotvorbene, zgodovinsko zaslužne izjave naših prvih duševnih delavcev o njih osebnih umetniških ciljih in njih sodbe o sodobnikih. Nova Založba je knjigo res krasno opremila in jo izdala v odličnem, salonskem formatu. Delo ne bo le pomočnik znanstveniku, ki se ukvarja z našo kulturo preteklosti, in žitek ljubitelju umetnosti, marveč tudi kras na mizi naših družin. Knjigo prodaja Nova Založba na Kongresnem trgu po 48 K nevezano in 60 K vezano izdvo ter vse druge knjigarnice.

— **Jugoslovanski skladni kolektor za leto 1921.** z velikimi številkami za pisarne, gostilne in druge javne lokale. Vsako leto je občinstvo najbolj spraznjevalo po takem kolektoru. Saj je potreben v vsakem javnem lokalu, pristojna pa tudi v zasebno stanovanje. Lani ga, žal, ni bilo. Za leto 1921. je pa, če tudi so dobavni stroški ogromni, zopet na razpolago. Prodajna cena 30 K je razmeroma nizka. Draginjska doklada, ki je v knjigotrstvu običajna, se do novega leta ne bo računala. Po novem letu bo veljal skladni kolektor 36 K. — Založila je Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in se dobi po vseh knjigotrstnicah.

— **Žepni kolektorček za leto 1921.** Kakor lani je izšel ta kolektorček v isti zelo lični in priročni mali, žepni obliki in okusni vezavi za leto 1921. Prodajna cena znaša v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in drugod do novega leta 12 kron. Po novem letu se prišteje doklada. Trgovci ki želijo popust, naj se obrnejo na založništvo.

— **Gregoričeva (Stepančičeva) Marica: Otroški odler.** Igrice za mladino otroških vrtec in ljudskih šol. Drugi predelani natis. V Ljubljani, 1920. Založba Učiteljske tiskarne. Str. 114. Cena broš. 1920 K. Tržiška slovenska učiteljska je zbrala 12 igrice za najmanjšo mladino; igre so deloma na odru že preskušene ter popolnoma po kritiki prve izdaje. Nekatere igrice imajo tudi pesmi z notami. Jezik je dober, dikcija otroška. Igrice bodo dobrodošle gojencem in gojenkam otroških vrtec in ljudskih šol za najrazličnejše prilike. Učitelstvu bodo igrice v pomoč ob vzgajanju narodne zavesti v slovenskih dušicah.

— **J. T.: Srbska Početnica.** Potrebna knjiga. Ta najnovejša srbska početnica za Slovence, ki jo je sestavil več pedagog, bo služila šolskemu pouku prav tako dobro, kakor samouku. Razdeljena je v 4 poglavja: A. Uvod. B. Izreka. Naglas. Narečja. C. Citilica. Tiskana in pisana cirilica s početnimi vajami in potrebno razlago, opazkami in slovarčkom. Temu sledi zadnje poglavje, obstoječe iz 22 srbskih sestavkov (beril) in pesmi s opombami, razlago besed itd. Tisk knjige je krasen, črke velike in lepe. Na slovenskem književnem trgu ni doslej nobene večje in bolj primerne početnice za pouk srbohrvaškega jezika. Cena 12 K nad 70 strani debele knjižice je jako nizka. Izšla je v založbi Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani.

Sokolstvo.

— **Kralj Matjažev večer priredi Sokol I. jutri, v nedeljo 5. t. m. popoldne ob 3. za otroke in zvečer ob 8. za odrasle v dvorani Mestnega doma.** Na sporedu: godba, petje, prosta zabava ter nastop kralja Matjaža, ki obdaruje mladino in odrasle. Vstopnina: popoldne 4 K za osebo, otroci prosti, zvečer 15 K za nečlane, 10 K za člane. Darila se sprejemajo v nedeljo popoldne od 10. do 12. v dvorani Mestnega doma. Komur je za dobro in lepo zabavo, pa želi videti nekaj novega, naj pohiti jutri v Mestni dom. Zdravo!

— **Miklavžev večer ljubljanskega Sokola** vrši se v nedeljo dne 5. t. m. v telovadnici Narodnega doma. Za otroke v spremstvu staršev določena je prireditve ob 4. popoldne proti vstopnini 2 K za osebo, za odrasle pa ob 9. uri zvečer proti vstopnini za člane sokolskih društev 5 K, za nečlane 10 K. — Darila sprejemajo se v nedeljo od 8. jutraj naprej v odborovi sobi. Istotam je tudi predprodaja vstopnic.

Turistika in sport.

— **Nogomet.** V nedeljo 5. t. m. ob 14. priredi SK. Hriča ob ugodnem vremenu tekmo med svojim I. moštvom in rezervno. Kompletne rezervne Hriče je po dosedanjih igrah najmočnejši protivnik I. moštva v Ljubljani, morda celo v Sloveniji. Zadnja tekma med njima, najlepša tekma domačih moštev v sezoni 1920, je izpadla 6 : 4.

Društvene vesti in prireditve.

— **Na pevski zabavni večer zbora, Ljubljanskega Zvona v Narodnem domu** se enkrat opozarjamo. Začetek ob osmih zvečer. Ker je čisti dohodek prireditve namenjen fondu za izdajo novih skladov, torej kulturnemu namenu prikazuje pevski zbor Ljubljanskega Zvona veliko udeležbo. Pridite vsi, ki se v prijetni pevski družbi radi zabavate!

— **Pevsko društvo »Slavija«** V. Glince vabi svoje članstvo na svoj Miklavžev večer, ki se vrši v nedeljo, 5. t. m. v restavraciji »Amerika«. Začetek točno ob 7. Vstop imajo tudi po članih povabljeni. Posebnih vabil se ne bo razpošiljalo.

— **Miklavžev večer priredi v nedeljo 5. t. m. keglški klub »Venecke«** v velikem salonu gostilne »Dražboček« Be-

hovičeva ulica 9. Za poredne so pripravljene velike »miklavževke« ter se hudiči že veselijo svojega plena. Pridni pa bodo obdarovani, poleg tega jih čaka pa še efektivna loterija. Darila se sprejemajo do nedelje popoldne. Začetek ob 17. uri.

Izpred sodišča.

— **Četrto porotno zasedanje pri deželniem sodišču v Ljubljani** se prične dne 6. decembra 1920. Doslej je razpisanih 24 razprav s 43 obtoženci. Tudi v tem zasedanju prevladujejo kaznjiva dejanja zoper tujo lastnino, osobito tatvina. Razpravljalo se bo: V ponedeljek dne 6. decembra zoper Josipa Vidmarja zaradi hudodelstva uboja in zoper Albina Lenardiča zaradi hudodelstva tatvine; v torek dne 7. t. m. zoper Hinkota Čudna zaradi hudodelstva goljufije, zoper Franceta Berlana zaradi hudodelstva goljufije in zoper Franceta Čeparja zaradi hudodelstva tatvine v četrtek dne 9. t. m. zoper Ivana Bizjaka in Josipa Dimica, dalje zoper Jakoba Vojsko in slednjič zoper Ivana Tometa in dva tovariša zaradi hudodelstva tatvine; v petek dne 10. t. m. zoper Avrama Papa in Izidora Alkalaja zaradi hudodelstva go-

ljufije in zoper Romana Reška zaradi hudodelstva roba; v soboto dne 11. t. m. zaradi pregreškov zoper varnost časti v širih različnih zadevah; v ponedeljek; v ponedeljek dne 13. t. m. zoper Ivana Pavliča zaradi hudodelstva tatvine, zoper Novaka zaradi hudodelstva roba in zaradi hudodelstva tatvine in pa zoper Hektorja Travaglio zaradi hudodelstva tatvine; v torek dne 14. dec. zoper Pavla Ambrožiča in šest tovarišev in pa zoper Franceta Puharja in Ivana Jemca zaradi hudodelstva tatvine; v sredo dne 15. dec. zoper Alojzija Jeraniča in Mihaela Puharja zaradi hudodelstva tatvine, zoper Antona Brenčeta zaradi hudodelstva uboja lastne matere in zaradi hudodelstva poskušene težke poškodbe in pa zaradi pregreškov zoper varnost časti v dveh zadevah; v četrtek, petek in soboto dne 16., 17. in 18. t. m. zaradi hudodelstev tatvine, deležnosti tatvine in goljufije zoper Iv. Gorkiča in sedem tovarišev, ki se tožijo zaradi 17 kaznivih dejanj.

— **Porotno zasedanje v Mariboru.** Iz Maribora poročajo, da se prične tamkajšnje porotno zasedanje 13. t. m. Porotniki so že izrečani.

Najnovejša poročila.

ZASTOPNIK REŠKE REGENCE V RIMU ODPOTOVAL.

— **Rim, 3. decembra.** V uradu zastopnika reške države se je izvršila policijska preiskava. Zaplenili so vsa pisma in druge reči. Zastopnik Reke Armand Hodnik je odpotoval domov.

D' ANNUNZIO ZAPUSTI REKO?

— **Bakar, 3. decembra.** Blokada na morju je ostra. D' Annunzio je odgovoril poveljniku italijanskih vojniških ladij, ki je zahteval izročitev reškega brodograja, da do sobote 4. t. m. zapusti Reko (?). Ladija »Dante Alighieri« ne more iz pristanišča, ker nima premoga. D' Annunzijev parobrod je hotel včeraj izkrcati oddelek arditov na Krku ali italijanske ladje so pregnale in je običaj ob bregu. Med Kraljevicom in Krkom je usidrana italijanska bojna ladja, ki pazi na d' Annunzijevo pomorsko gibanje. Italijanske ladje bodo ščitile nadalje izkrcavanje karabinierjev, poslanih proti d' Annunzijevemu napovedanemu uporu. Na Sušak je došlo 1000 karabinierjev, v Voloskem se jih je izkrcalo 3000.

Z Reke se poroča, da je ogrožen del prebivalstva odločno proti nadaljnjim d' Annunzijevim pustoščinam.

ITALIJANSKA VLADA SE VEDNO ČAKA.

— **Trst, 3. decembra.** Italijanska vlada je ob proglasu blokade izjavila, da bo poskušala mirnim potom spraviti d. Annunzio do mirovanja in šele v skrajnem slučaju nastopi z vojaškimi operacijami. Tega se vlada drži. D' Annunzio pa se tudi drži svoje napovedi. Sedaj se pripravila vlada na zadnji poskus. Cela vrsta poslancev hoče priti iz Rima na Reko v posete k d' Annunziju, da ga primerno počaste in

proslave ter spravijo k pameti. Da bi ta poslednji poskus vlade uzgodno potekel, o tem se zelo dvomi tukaj pa tudi v najširjih političnih krogih v Rimu.

NAKNADNE VOLILNE UGOTOVITVE.

— **d Beograd, 3. novembra.** Z ozirom na naknadna poročila je bil v timoškem volilnem okrožju izvoljen demokrat dr. Pantović. Istotako so dobili demokrati še en mandat v belovarski županiji, kjer je bil razen nosilca kandidatne liste dr. Wilderja izvoljen tudi dobrovollec Rumić.

POŽAR V NOVOSADSKI ELEKTRARNI.

— **d Beograd, 3. decembra.** »Politika« poroča iz Novega Sada: Pet Madžarov, ki so bili osumljeni, da so povzročili požar v elektrarni, je priznalo, da so zažgali po naročilu komunistov iz Pečuha. Izpovedali so, da se jim je tudi poročalo iz Pečuha, da se istočasno, ko se bodo vršile volitve, nastala v Jugoslaviji revolucija. Skoda, ki je nastala vsled požara, kateri se ni popolnoma pogasila, znaša nad dva in pol milijona.

JEZIKOVNA VPRAŠANJA V KOM. PETENCI ZVEZE NARODOV.

— **d Ženeva, 3. decembra.** DKU. Zveza narodov je skupščini predložila poročilo, v katerem se z ozirom na st. germainsko pogodbo in na dogovore med zavezniki, Jugoslavijo in Češkoslovaško odreja, da stole tudi plemenska jezikovna in verska vprašanja pod jamstvom zveze narodov. Za češkoslovaško se še razen tega odloča, da bo generalni tajnik zveze narodov o vsem poročal, kar se tiče karpatskih Rusov, ki so priključeni Češkoslovaški kot samostojna celota.

Gospodarske vesti.

— **Ljubljanski trg.** Tržno življenje je bilo ta teden bolj živahno. Vrste mesa so ostale na stari ceni, samo Zadruga mesarjev in prekajevalec je začasno prenehala s prodajo govejega mesa po 17 in 18 K kg. Telečjega mesa je na trgu dovolj po 22 in 20 K kg. Kvaliteta slanin se je nekoliko poslabšala. — Sadni trg je zelo živahen. Pojavilo se je tudi prvo južno sadje: oranža stane kos 4 K. Kmečki sadni trg je zelo živahen ter se prodaja za maksimalno ceno 7 K prav lepo sadje. — Polno pomanjkanje jajc bo ostalo, kakor kaže, še nadalje. Za kos se plačuje 3 K do 3,50, a vzlic tej visoki ceni ni blaga. — Kakovost moke se je nekoliko zboljšala. Moka št. 0 se prodaja po 17,50 K do 18 K, krušne moke od 11 K do 14,50 K.

— **Gremij trgovcev v Ljubljani** obvešča vse svoje člane da se bo vršil v torek dne 7. t. m. ob 6. zvečer v mestni posvetovalnici na Mestnem trgu razgovor o trgovski pogodbi, katero namerava skleniti Jugoslavija z Italijo. Ker bo ta trgovska pogodba osobito za trgovce iz Slovenije vitalnega pomena, prosimo vse ljubljanske trgovce, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo.

— **Državna posredovalnica za dele.** Dela iščejo: pisarniške moči, stavni in strojni ključavničarji, peki, mesarji, krojači, šivilje, kovači, strojniki, natakariji, natakarike, ekonomski, knjigovodni, kuharice, hotelске sobarice, tapetniki, sedlarji, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: železostrovarji, ščetarji, mizarji za pohištvo in mešano delo, tesarji, livarji, strojevodje, čevljar, prirezovalce, puškariji, pleterji, likarice, perice, delavci k sidranju, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, sobarice, postrožnice, vajenci, vajenke.

vlade odgovor, ki ga zaslužio. V Sarajevu se je vršila radi prodaje tega podjetja v trgovski zbornici velika prostna skupščina, na kateri se je ostro žigosalo metode, s kakršnim se izvršuje take transakcije, ki tako globoko segajo v naše ekonomske življenje. Obsegalo se je ostro zornost in njegovo delo, ki ne daje nikakega jamstva državi, da bi prodala njemu pod vsako ceno to narodno imetje. Govorilo se je tudi o pasivu podjetja in reklo, da bi bilo treba pozvati na odgovornost Kornejevo upravo, ker je nerazumljiv deficit 40 milijonov kron v času najboljših konjunktur.

— **Finančna ureditev Vojvodine.** Te dni je bila podpisana finančna naredba za Vojvodino, po kateri je v finančno - administrativnem pogledu Vojvodina popolnoma spojena s Srbijo. Ustanovljeno je finančno ravnanje za Banat, Bačko in Baranjo s sedežem v Novem Sadu. Ustanovljeno so tudi še štiri okrožne finančne uprave in imenovani so tudi že uradniki, ki nastopijo 15. t. m. svojo službo.

— **Madžarska devizna kontrola.** Vlada naredba o tujih plačilnih sredstvih določa, da se smejo v korist inozemskih privatnih oseb ali tujih terjatve v madžarski denarni vrednosti vpisavati na dobro samo z dovoljenjem budimpeškega glavnega zavoda Avstro - Ogrske banke. Tuje valute, menice in čeki za inozemstvo se smejo izvršiti samo z dovoljenjem imenovanega glavnega zavoda.

— **Na Angleškem so padle cene** v zadnjem času zlasti za bombaž, kofevine, terpenin in raznovrstno olje. Sodi se, da je dosegla cena bombaža svojo najnižjo točko. Baker in cin so padli v ceni na predvoljno vrednost. Cena volne je tudi precej padla. Vzrok je v tem, ker se s kontinenta ne kupuje toliko, kolikor se je poprej kupovalo.

— **Francija in nemško - rensko brodogradje.** Francija namerava svoje, na določbah mirov. pogodbe temelječe pravice uveljaviti na določenem odstotku nemškega renskega brodograja, čeprav bi se moralo počakati pogodbeno najprvo odločitve razsodišča Zvezenih držav o tolmačenju določb mirovne pogodbe. Francija hoče dobiti večjo pozicijo v prometu na Renu in noče zaostati za konkurenco drugih držav. Zahteva brodogradni park peth največjih renskih brodogradnih družb. Ona si hoče ustanoviti svoj lastni brodogradni obrat in upa, da bo dobila za to tudi takoj potrebno osebo. Da vse to čimprej doseže, je Francija pripravljena tudi na nekatere popustive. Vest o francoskih zahtevah je zabudila v krogih vsega renskega brodogradstva veliko vznemirjenje in prizadeti krogi se postavljajo na odločno odločilno stališče.

— **Francoska zunanja trgovina.** V prvih desetih mesecih t. l. je znašal francoski uvoz živil, surovin za industrijo in fabrikate 29 milijard frankov, lanske leto v istem času 27 milijard, izvoz pa je znašal v istem času letos 18 milijard, lani pa 7 milijard. Od 1. jan. do 1. okt. 1919 je znašal deficit v trgovski bilanci še 19 milijard frankov, dočim je v jednaki periodi letošnjega leta padel na 10 milijard frankov. Torej se beleži tekom letošnje dobe zboljšanje bilance za 8 milijard frankov.

— **Ureditev denarne vrednosti na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji.** Izšla je naredba češkoslovaške vlade, zadevajoča ureditev denarne vrednosti na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, v kolikor se tam ni izvršilo žigosanje bankovcev. Za zamenjavo avstro - ogradskih nežigosanih, kakor tudi romunskih žigosanih bankovcev, ki so bili naznanjeni za konfiskacije, se določa nastopno razmerje: Prvih 2000 K = 2000 Kč; za nadaljnje zneske do 10.000 K = 100 K; 100 K = 50 Kč, nad 100.000 K = 100 K = 25 Kč; za gotovino finančnih zavodov, ustanov, beneficij, cerkva, verskih in posvetovalnih občin, društev, zavodov in drugih korporacij in družeb, katerih člani so deležni temeljnega premoženja, kakor tudi vzajemnih penzijskih in zavarovalnih društev, bolniških blagajn in bratovščin, v kolikor njihove gotovine ne presegajo po pravih ali zakonito pisarno potrjenega blaginjskega stanja od 1. julija 1920, 1 K = 1 Kč; nad to 100 K = 25 Kč. Za zamenjavo nekonskribirane gotovine velja razmerje 100 K = 10 Kč; za terjatve in dolgove, ki so nastali po 26. februarju 1919, 1 K = 1 Kč, od 27. februarja do 31. oktobra 1919: 100 = 60 Kč; od 1. novembra 1919 do 31. januarja 1920: 100 K = 50 Kč, od 1. februarja do 31. marca 1920: 100 K = 40 Kč; od 1. do 30. apr. 1920: 100 K = 33¹/₃ Kč; od 1. maja 1920 do nastopa veljavnosti te odredbe 100 K = 25 Kč. Za fiksna plačila dalje za zemljiški davek, hišno - razredni davek, pridobinski davek prve in druge vrste, za orožno, lovsko in vojaško takso 1 K = 1 Kč; za ostale davke davčnih let do 1919: 1 K = 1 Kč; za davčno leto 1919: 100 K = 60 Kč; za davčno leto 1920: 100 K = 40 Kč; za vloge po stanju 26. februarja 1919: 1 K = 1 Kč; za ostanek, v kolikor ne presegajo stanja od 1. junija 1920, 250 K = 100 Kč; za nadaljni ostanek 100 K = 25 Kč. Finančna uprava je pooblašena, da po svoji svobodni razsodbi v slučajih dovolj odškodnino denarnim zavodom in javnim dobrodelnim in splošno koristnim podjetjem, ako bi bila po tej naredbi ogrožena v svojem obstoju.

BORZE.

— **d Praga, 3. decembra.** Devize: Curih 1318,50, Beograd 238, Zagreb 59,25, Dunaj 15,85, Varšava 15, Sofija 102, Budimpešta 15,85. Valute: Dinarji 222, avstrijske krome 18,94.

— **d Dunaj, 3. decembra.** Valute: Nemške marke 742, dinari 1455, romunski lei 757,50, bolgarski lei 622,50, švicarski franki 8075, francoski franki 3170, italijanske lire 1872, češkoslovaške krome 620, madžarske krome 101, carski rubli 302, Devize: Zagreb 361,75, Beograd 1454, Budimpešta 49, London 1795, Milan - Trst 1885, Kariz 3180, Newyork 518, Praga 611, Sofija 617, Krakov 92,50, Curih 8100, Bukarešta 760.

— **d Curih, 3. decembra.** Devize: Berlin 9,15, Holandija 195,50, Newyork 679,25, London 22,26 in pol, Pariz 38,80, Milan 23,25, Bruselj 41,10, Kordani 88, Stockholm 123,50, Kristianija 88, Madrid 83,20, Buenos Aires 215, Praga 7,75, Varšava 115, Zagreb 4,89, Budimpešta 1,45, Bukarešta 9,40, Dunaj 1,97 in pol, avstrijske krome 1,30.

— **d Zagreb, 3. decembra.** Devize: Berlin 198—200, Italija 505—510, London 460—485, Newyork 136—137, Pariz 830—845, Praga 165—166, Svica 2050—0, Dunaj 27—27,25. Valute: Dolarji 134,50—135, avstrijske krome 29—30, francoski franki 835—848, napoleonor 460—565, nemške marke 197—198, romunski lei 0—215, italijanske lire 500—505, bolgarski lei 0—180, turške lire 500—0, angleški funti 460—475, češkoslovaške krome 162—165.

Begunsko vprašanje.

Prejeli smo in priobčujemo: To nesrečno vprašanje se rešuje od svojega nastanka sem, toda do danes ga še nihče ni vzel v roko tako, kakor bi bilo treba. Vse akcije gredo v smeri in v znamenju čim prejšnje odprave begunskih siromakov domov, ne glede na to, kaj bo potem z njimi. Posredovalni urad za begunce v Ljubljani agitira te dni za takojšnji povratek še tistih nesrečnikov, ki se nahajajo še tukaj in jim obljublja med in mleko... v novem begunstvu, namreč v barakah v Viscu. Viscu je neznatna furlanska vas blizu Palmanuove. Torej ne domov, marveč v tujino naj pridejo naši ljudje zopet, med ljudi, ki jih ne ljubijo, ki jih ne razumejo in tudi ne govorijo njihovega jezika; in tam naj si zgrade nov, lepši dom, kaj, Posredovalni urad za begunce?

Zakaj tako in kdo ima interes na tem? Ali bi ne bilo bolje skrbeti za to, da se omogoči beguncem povratek na njihove prave domove in da bi se jim tam napravile barake, oziroma popravilo njihove porušene hiše? Saj pravi italijanska vlada, da bo prisrčno skrbela tudi za slovenski del Goriške in za njeno prebivalstvo... Mi pa pove mo merodajnim faktorjem tukaj in tam nekaj na vsa usta: begunci, ki so se vrnili v porušene kraje kraske in banjske planote, žive sedaj tam v obupnih razmerah; obljubljene podpore jim Italijani še niso dali, živine nimajo, hrane nimajo, obleke nimajo, stanovanj nimajo in zaslužka tudi ne: celo drv in vode jim primanjkuje.

Vsaj na zimo ne gonite stromakov od tod, ako boga znate, saj še za tiste, ki so že doma, prosijo Goričani milo darov. Begunec.

Raznoterosti.

* **Junaški učenjak.** Iz Pariza poročajo, da je umrl tam Charles Juffrot, vodja laboratorija za radiologijo. Juffrot je bil v pravem pomenu besede žrtev svojega poklica in gotovo eden največjih junakov, kar jih pozna svet. Vsled preiskavanja radijskih žarkov je izgubil obe roki, ki so mu jih morali amputirati polagoma kos za kosom v več kakor 20 operacijah. Kljub temu se je po vsaki operaciji zopet vrnil v svoj laboratorij. Še na smrtni postelji je izjavil: Ne morem se ščititi proti žarkom, ker hočem doznati, kako se morajo ščititi drugi. Doživel je komaj 46 let.

Polzovedbe.

Včeraj se je zgubila iz Nunske ulice po Bleiweisovi cesti Rimski cesti Krževniški ulici do Trnovskega nasipa otroška bos. Blagovolci se oddati v našem upravitelstvu proti nagradi.

Aprovizacija.

+ Premog. Stranke, ki imajo izkaznico B bivše ubožne akcije, dobe premog na nakaznice mestnega magistrata in sicer 200 kg za K 20.— V naslednjem redu: ponedeljek črna L, M, N, v četrtek črna O, P, R.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Zelodčne in črevesne bolezni: Profesor Leube v Berlinu, član državnega zdravstvenega sveta, je dognal, da grenčica »Franz-Josef« celo pri dražljivem črevesu doseže neboleče telesno odvajanje.

Dobro dan! in nikakih bolečin ne bode imeli, če uporabljate Fellerjev Elsa fluid in Elsa kroglice. 6 dvojnatih ali 2 specialne steklenice Elsa fluida 42.— K. 6 škatlic Elsa-kroglice 18.— K. Ideal vseh sredstev za nego: lepote so Fellerjeva obrazna pomada močnejše vrste 15.— K. Fellerjevo pravo medicinalno lilijno mlečno milo z znamko »Elsa« 19.— K. Fellerjeva Tannokina pomada za rast las, veliki lonček 15.— K. — Tudi vsi drugi Elsa izdelki tvrdke Evgen V. Feller v Donji Stubici, Elsatrg št. 238 na Hrvaškem so vsesokoz zanesljivi in priporočljivi.

V najem se išče vodna žaga

stalno vodo, do 15 P. S. blizu postaje. Cenj. ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod šifro „5 let“.

Damski plašč

baržunast, po najnovejši modi, popolnoma nov, se po ugodni ceni prodaja. Ogleda se pri Kobald, Izanska c. št. 1. nadstropje.

Sve vrste povratnega cvjetnega i gospodarskega sjemenja, kod nas izkušenog i skilmatiziranog izravno importiranog iz Njemačke, Holandije, i Švedske na veliko i na malo dobavlja

ZADRUGA ZA PROIZVODNJO SJEMENJA,
ZAGREB, PRERADOVIČEVA ULICA BR. 20.

Cijenici šalju se na zahtjev badava. — Vočke (sadna drevesa) svake vrste, visoke polustabljajice i patuljaste. — Vrtnjari i trgovci sjemena dobivaju ormarice sa pretrincima na posudbu, dok im se sjemenje na porcelo daje uz popast.

Vseh vrst živila

Jugoslovanski sir in testenine se kupijo.

Ponudbe na veletrgovino drog in kolonijalnega blaga

Alfred Paul Oesterreicher,

Wien I., Giselastrasse 2. Telephon 55.461.

Brzojavni „Arznei“ Wien.

Pozor!

Pozor!

Ne zamudite prilike si ogledati novourejeno manufakturno in modno trgovino

DRAGOTIN SIREC, CELJE,

Cankerjeva ulica št. 4 zraven davkarje

Slavnemu občinstvu in trgovcem vladno natančno, da sem otvoril popolnoma novo urejeno trgovino z manufakturnim in modnim blagom. Založil sem jo z ogromno množino krasno sortiranega blaga po čudovito nizkih cenah. Za naklonjenost se cenjenim odjemalcem priporočam, zagotavljajoč prijazno in solidno postrežbo z odličnim spoštovanjem

DRAGOTIN SIREC.

Vedno novosti. Konkurenčne cene.

Prelepa Vasiljica

in druge ruske pravljice

Pripoveduje Gvetko Golar.

Dobi se v Narodni knjigarni. — Cena K 14/40, po pošti v naprej K 15/40 v.

Brez posebnega naznanila.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancom žalostno vest, da je naša dobra, iskreno ljubljena soproga oziroma mati, hči, sestra in svakinja gospa

Ernestina Gallé roj. Krisper

dne 4. decembra t. l. po dolgi mučni bolezni v 58. letu starosti izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek, dne 6. decembra ob 3. uri pop. iz Leonišča na pokopališče Sv. Križa.

Sv. maša zadušnica se bo služila dne 9. decembra ob 10. uri pri oo. frančiškanih.

V LJUBLJANI, dne 4. decembra 1920.

Adolf Gallé, soprog. — Ernest Gallé, sin. — Ernestina Krisper, mati. — Anton Krisper, Dr. Valentin Krisper, brata. — Vida Krisper, svakinja.

Daritev vencev se hvaležno odklanja.

Posestvo na prodaj.

V prijaznem kraju Stajerskeje napredaj krasno, arondirano posestvo, obsega: joče hišo, gospodarska poslopja, sadovnik, njive, travnike, gozd in vinograd in najboljših letih rodovitnosti. Cena 500.000 kron. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda.

Za božično drevo

okrasne in svečke na debelo in drobno, dajte božično in novoletno razglednico na debelo in drobno pri F. Pavoloh, Ljubljana, Židovska ulica 4.

Krompir

v množinah od 200 kg naprej oddaja družba Jadran, Dunajska cesta 9, po ceni 1/90 K za kg. Istotam se dobi tudi odbran krompir za krmo po ceni 80 vinarjev za kg.

uglaševalce glasovirjev in trgovce z glasbilo

Ljubljana, Wolfova ul. 12

Vecje posestvo

s poslopjem v dobrem stanju, z njivami, travniki in gozdovi ter z vso živino in pohedelskim orodjem pol ure od kolod ora na Dolenjskem, okraj Novo mesto, se prodaja. Pojasnila v Ljubljani, Dolenjska cesta 10.

Prodaja in nakup.

Tovarna zmožnega kamenja v obratu, z zalogo, vozovi, konji, velikim skladiščem, primerno tudi za druge obrate. Cena po stanju inventure. Iščem trgovca v SHS, pogoj industrijski ttr, če mogoče tvorniški dimnik. **Milanko posestvo**, lepa stanovanjska hiša, dober svet, tudi v zakup Realiteta pi-sarna, „Ravit“ Maribor, Grajska ul. 28.

Na prodaj na Stajerskem

prvovrstna trgovska hiša v Mariboru, trgovina z manufak. in konfek. moderne izlozbe, 5 lokalov in lepo stanovanje za prevzem; prvovrsten hotel 30 sob, restavracija in ves inventar. Ve- nika in majhna posestva, vile, hiše, trgovine in gostilne, umetne in valjčni mlini in druga posestva posreduje „Rodna Gruda“ Karol Breznik, Celje, Dolgo polje 3.

Cesko-jugoslavenska knjizara J. Herejk

u Zagrebu Matkova ulica 15.

preporuča nabavu

beletrističkih i znanstvenih knjiga

suhi jezika.

Vanjske naručbe obavljaju se brzo i točno.

8988

Dražba nepremičnin.

V torek dne 14. decembra 1920 ob 2. uri popoldne se bode na prošnjo lastnice g. Helene Bavdekove iz Ljubljane prodajala v Črni vasi št. 1 (v hiši Ivana Remizgarja) na prostovoljni javni dražbi parca št. 1691/1, njiva in travnik, d. o. Trnovsko predmestje, na novo deljena v par. št. 1691/1 in 1691/6 iste d. o. in par. št. 611/135, travnik, d. o. Karlovska predmestje. Iz- ključne cene: 10.000 K, 20.000 K in 3.000 K. Dražbeni pogoji so običajni in se lahko upogledajo v pisarni notarja Hudovernika v Ljubljani.

Vsako oglaševanje

v domačih in v inozemskih no- vinah opravlja brzo in pod naj- povoljnejšimi pogoji

Cesko-jugoslavenska oglašna kance- larija J. Herejk Zagreb, Matkova ulica 15.

Jelove in smrekove blode kakor tudi trame in deske kupuje Jos. Telban, lesna trgovina, Dole - Barovca, 8972

Kupijo se

stara, tudi pokvarjena dvokolesa, tri- valni, pisalni in razni stroji.

F. RATJEL, Ljubljana, Stari trg 28.

Trstje za strope izdeluje in prodaja

na debelo in drobno m² po K 4/80 pri večjih naročilih znaten popust **Stošer Anica, Ljubljana, Jeranova ulica 13 Trnovo.**

Zlino kavo in

fino marmelado

ponuja d. d. Triglav, tovarna hranil v Smarču pri Kamniku. Istotam se kupujejo zadefne surovine.

Salonska garnitura se prodaja. Kri- ževniška ulica št. 6, dvorišče.

Akordant.

Rudarsko podjetje v Ljubljani išče za rudokop na Gorenjskem spretnega za- nesljivega podjetnika, kateri bi prevzel zadefna rudarska dela v takojšnji iz- vršitev. Ponudbe pod „Akordant 8806“ na upravo Slov. Naroda.

Večja količina vina letu. 1918, 1919 in 1920 ima napredaj po ugodnih cenah oskrbištvu graščine grofa Atems v Brezicah ob Savi.

Zenitna ponudba!

40 letni samec, uradnik, 48.000 K plače, želi znanja z gospodično ali vdovo s plačo, doto ali premčenjem v svrhu ženitve. Resen namen, stroga tajnost zanj. Ponudbe pod „Dušan 9004“ na upravo Slov. Naroda.

Proda se

nov usnat jopič za lovce (ševro) dve novi moški srcaji, 1 stara moška obleka, nov damski plašč s svileno podlogo, par elegantnih ženskih čevljev št. 38 in zlata zapestnica z dvema briljantoma in enim opalom. Jerca Ke- zelj, Kolodvorska ul. 12, dvorišče.

Prima Jabolčni mošt

odda Ervin Petriček, Celje, Lisce.

Klavir

„Schweighofer“ prvovrstni instrument, glasovit in brezhibno ohranjen, se prodaja. Cenj. ponudbe na L. du Nord, Celje, Gosposka ulica 23.

Iz plemenitask hise se prodaj:

stariško namizno srebro, servis za čaj in kavo, obedna priprava in toaletna oprava, krasno delo, brezhibno ohran- njeno ca 20 kg srebra. Ponudbo pod „K. L. M. 9002“ na upravo Slov. Naroda.

Surejemajo se naročila za rezanje

drv z motorno žago. Drva se v vsaki množini dostavijo na dom. z drvmi, Ahacjeva cesta 10, tramvajska postaja sv. Petra cerkev.

Postelja z vzmetmi

modrocem se ceno prodaja. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda.

Gozdno posestvo,

okroglo 280 oralo, z lastno ribarsko in lovsko pravico v bližini Slovenjgradca pa brez stanovanjske hiše ter enosad- stropna trgovska hiša v Slovenjgradcu ste na prodaj za ugodno ceno radi pre- selitve v Nemško Avstrijo. Pojasnila daje Ivan Schuller, Slovenjgradec.

Napredaj je kompletna konjska

oprema za par konj s komati in me- dani okovi, popolnoma novo sedlo iz rjavega usnja ter za par konj tudi popolnoma nova oprema iz rjave- ga usnja, sestojajo iz hitnega jermena uzde in zvrstev spadojčih vojev (Kreuz- ügel) malo rabljena mesarska sani in za par konj popolnoma novih krugli- čov, ter še malo rabljena slamovoznica. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda.

Trgovci išče stanovanje, če mogoče s hrano. Najraje pri samostojni vdovi. Plača dobro. Ponudbe pod „Samostojna 8999“ na upravnistvo Slo- venskega Naroda.

Zelo dobro ohranjen klavir

(Stutzfögel) na prodaj. Podrobna po- jasnila o ceni itd. daje del Cotti Brežice ob Savi.

Proda se igralna mizica

4 tapcirani stoli, krasne ogrske vezene bluze in odejice, lep kašmirski šal, state olinat slike. Dunajska cesta 38.

Potnik,

ki obiskuje trgovce v Sloveniji, ter bi iskal naročil na kremo za čevlje, se sprejme proti proviziji. Pismene ponu- dbe na Jos. Batič, Litija.

Nov in trpežen dolg kožuh

(Reisepelz), cenjen 6000 K, se prodaja vsled nujne potrebe denarja za „volo- vičao ceno“. Ponudbe pod „Potreba 8995“ na upravo Slov. Naroda.

Lekarna v Logatcu.

Velika zaloga domačih in tujih zdravil specialitet (Scott, Pagliano, Valda, ribje olje prve vrste, itd.) obliže, vsakovrstna mila in potrebščine za toaletno prodaj po ugodnimi cenami.

Išče se mesečna soba,

nemeblirana ali meblirana, s posebnim vzhodom. Ponudbe na poštali predal 70 v Ljubljani.

Prodajo se

4 osebnosti 1 tovarne za 1 ali 2 konja. Ogledajo se v Slomškovi ulici 6, Ljubljana.

Na prodaj

3 sedla (2 Bockstättel in 1 Pritsch), 2 tehtnici, mlin za drobljenje, mesarski čok 1 m visok, 80 cm širok, 2 omari ki služita za izložbo, nova hrastova vrata s podboji, železna vrata in okoli par sto tramov od 3 do 4 m dolge. Ogleda se v Slomškovi ul. 6, Ljubljana.

Posestvo

z dvema hišama, gospodarskim poslopjem ter vinogradi v bližini mesta ob državni cesti na Dolenjskem, je na prodaj. Pojasnila daje pisarna dr. Juro Adlešiča, Ljubljana, Sodna ul. 15.

Uradno dovoljena, že 20 let ob- stoječa najstarejša ljubljanska

posredovalnica boljših služb

G. Flux

Gospodstva ulica 4, I. nadstropje levo. priporoča in išče osebe vsake vrste za za privatno, hotele in tvrdke. Reflek- tira se samo na dobra spricevala ali na pridne začelnice. Pri zunanjih naročilih znanke za odgovor.

Gospodična iz boljše družine išče

stanovanje s hrano v mestu ali zunaj mesta, če le mo- goče, da bi imela svojo sobo. Posteljo in perilo ima svoje. Ponudbe pod „15. guden 8990“ na upravo Sloven- skega Naroda.

Katera blagoslovna oseba

bi bila pri- soditi solidnemu mladeniču 2000 K? Ponudbe se prosijo pod „Ortopedija 8991“ na upravo Slov. Naroda.

Billard napredaj

za keglje in karambol, s keglji in krog- lami. Dr. Kolšek, Laško.

Kot družabnik

(event. tihi) s 50.000— do 80.000 Lir kapitala želi vstopiti trgovec iz zase- denega ozemlja v večjo manufakturno ali galanterijsko trgovino v večjem ju- goslovanskem mestu ob železnici, ali pa prevzame trgovino. Dotični je 11 let potoval po jugoslovanskih krajih. Na- slov pove upravnistvo Slovenskega Naroda.

Ugoden nakup.

Kartoni zelo močni in do- bro ohranjeni v velikosti 50x50x70 se za polovico uvozne carine oddajo v „Balkanu“ ska- dišče št. 64 med 10—1/2 uro dopoln. 9038

Hiša pri Kranju napredaj. Naslov

pove uprava Slov. Naroda.

Katera gospodična

bi bila tako blagega srca da sprejme dojenčka v oskrbo proti dobremu plačilu. Naslov pove uprava Slov. Naroda.

Zanesljivega in samostojnega knji- gavedja,

veščega slovenske, nemške govodja, in italijanske korespondence ter strojeplista, sprejemem takoj. Jenko Prodovč, Ljubljana.

Proda se

lepa popolnoma nova obleka (Mantelkleid) 2 krasna ženska zimska plašča s kožurom in nekaj letih ročnih del. Ogleda se lahko od 2—4. Naslov pove uprava Slov. Naroda.

Italijanski jezik

govorečo gospo ali gospodično išče gospa za konverzacijo vsako popoldne nekaj ur. Vpraša se Miklošičeva c. 6, pri hišniku.

Francoščino poučje

v Škofji Loki izven hiše diplomovana učiteljica. Tudi konverzacija. Dopol- od „Boone méthode“ poštno ležeče Škofja Loka.

Lep in prav dober črni salonski klavir

se prodaja. Ogleda se lahko vsak delav- nik od 10. do 1/2 12. in od 15 do 16. Kje, pove uprav. Slov. Naroda.

Dobro ohranjena blagajna št. 2,

stistem Wertheim, naj, se prodaja na Bledu. Natančnejše poizvedbe pri Florjancič, Ljubljana, Drogerija J. C. Kotar.

Zenitna ponudba!

Trgovci z večjo trgovino in vrednot- stjo se želi poročiti z istotako gospo- dično od 20—28 let staro, ki ima ve- selje trgovati. Ponudbe pod „Novo le- to 8978“ na upravnistvo Slovenskega Naroda.

Posestvo v Sevnici

(Stajersko), obstoječe iz hiše, kjer se nahaja kovačnica, svinjaka, zraven lep sadni vrst, ograjen in vrt za zelenjavo, se prodaja za K 70.000.— Pojasnila daje iz prijaznosti g. Dolder, uradnik v Sev- nici.

„Odol“

voda za usta in zobe

Glavno skladišče in sa- moprodaja za Jugoslo- slavijo pri:

Geza Bošković

Omček 1.

Telefon: 268 i 624.

8958

Prezvel sem zastopstvo prvo-

vrstnih tvornic:

nudim elektrotehnični mate- rial, betonsko železo, razli- čen železni material in mo- torje. Zabeležite ponudbe

Gjorgje Grujić

Beograd, Miletića ul. 15.

8978

Lepe stavbne parcele

ca 10.000 m², ob progi državne želez- nice blizu predkolodora Dravje, pri- pravno za kakršnokoli skladišče ali to- varno se ceno prodajo. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda.

Kupi se dobro ohranjena

oprava za trgovino

s specifijskim in galanterijskim blagom ter manufakture, dalje registrirana in železna mala blagajna in tehtnice. Po- nudbe pod „CENO“ na Anončno eksped. Al. Metelč, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Česka tvornica glasbenih

inštrumentov

Josef Lidl v Brnu

čehoslovanska republika

Dobavitelj jugoslov. ministr- stva vojne in morarnice. Direktna poštna odprava ob- novljena.

8178

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah

ZNAMENITE GROHARJEVE SLIKE

PRIMOŽA TRUBARJA

USTANOVITELJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOST.

Visoka 68 cm in široka 55 cm je naj- lepši okras vsake slovenske hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in naj- dovršenejša kar jih imamo Sloveni.

Cena s pošto kron 10.—

NAR. KNJIGARNA V LJUBLJANI, PRE- SERNOVA UL. ST. 7

Penkala

ZLATNA PALIV PERA

iz predratnog materijala.

Proklesna izvedba, sigurnosti sustav.

PENKALA

automat. olovka, vazda začinjena.

Dobivaju se u svim papirnicama.

Tvornica: Edmund Moser i dr., d. d. Zagreb.

Auto-

mobili in kolesa
njih deli in oprema
pnevmatika
garaža in delavnica

J. GOREC

Ljubljana,
Gospodarska c. 14
Vogova ulica št. 8.

Pfaff šivalni stroji

so najpopolnejši! Največja zaloga za vsakovrstno obrt od navadnih do najfinjših oprem. Večletna garancija.

Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica šte. 7.

Edina prodaja in zastopstvo v Jugoslaviji

znanih „Elektric“, šmirgljev plošč
za brušenje, ostrenje vodnih in krožnih žag

- CARBORUNDUM -

plošče za brušenje vsega orodja, litiga železa, jekla, granita, marmorja in umetnega kamna. — Pošiljatev točna od skladišča v Zagrebu ali naravnost iz tovarne po znižanih tovarniških cenah.

Telef. 7—11.

„Alat“ dion. družba Zagreb, Gajeva 59.

Telef. 7—11.

Božična prodaja

pri

Zwieback

Graz, Albrechtsg. 1.

Nakupovalni šef težke industrije, jugoslovanski državljani, 42 let star, akademik z gospodarsko politično prakso, 14 let delaven v inozemstvu, izkušen organizator, spreten v občevarstvu, odjemalci in delavci, v neodpovedani službi, išče samostojnega ravnateljskega mesta, prevzame pa tudi organizacijo pasivnih podjetij ali državnih gospodarskih resortov. Ponudbe pod „Nova orijentacija 8905“ na uprav. Slov. Naroda.

Cosulich-Line

Trst—Amerika

New - York - Buenos - Ayres - Rio di Janeiro Santos - Montevideo
Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike iz Slovenije edino le pri:

Simon Kmetec,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

4000 krasnih moških klobukov

„Wollvelom“, črne, zelene in rjave barve, dobavi izdelovatelj v 6 dneh iz inozemstva. Oddaja tudi v manjši količini. Naslov pove Anončni in Inform. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Tvornica keksov, prepečenca, oblatov in vafeljnov V. BIZJAK in DRUG.

Rogaška Slatina

priloga svoje fine izdelke.

Stoewerjevih avtomobilov

potrebščini za električno razsvetljavo in za vrtenje, prožilec (Anlasser) sistem: Siemens-Schuckert. Veliko skladišče osebnih in tovarnih avtomobilov in vseh avtopotrebščin.

PROMETNO DIONIČKO DRUŠTVO

Zagreb, Dalmatinska ul. 11, Telefon 13 — 63.

Manufakturna trgovina J. Ravnikar, Ljubljana

Kolodvorska ul. 26 (vhod skozi vozo).

Zaloga sukna, vseh vrst porhantov, blagov, tkanin, celirjev, oksfortov, šifonov itd. itd.

po najnižjih cenah.

Pažnja potrošačima plugova!

imamo uvek na stavišču, a primamo i porudžbine za direktno lificiranje iz fabrike:

BRACE EBERHARDTA - ULM

svakovrstnih plugova, pluzalnih glava, i svih rezervnih delova pod znakom

DIVLJI

VEPAR

Generalni zastupnici za Jugoslaviju:

KUZMAN S. NIKOLIĆ I KOMP. - BEOGRAD.

Klavirje

uglašuje in popravlja solidno in točno

Feliks Povše, Ljubljana, Tržaška 48.

Obl. konces. Informačni zavod

„Drago Beseljak“

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu in inozemstvu. V abonentu ter posamezno cene zmera

Lepa vila.

V Ebeu št. 19, pošta Kočevska Reka, se prodaja takoj enonadsrtna vila, pripravljena za gostilno in obrt, ima 8 sob, 2 kuhinje, nekaj pohištva, hlev sadni vrt, senjak, 2 senožeti, 2 nji, 1 gozdič, dobro kavnico. Vprašati pri I. Grabnarju, Celovec, Bahnhofstrasse 47 ali pri okraj. gozdarju Ed. Dietz v Ebeu, pošta Kočevska Reka, pri katerem se naj kupi pred ogledom zglase. Posredovalci izključeni. 8850

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa zalega mora poginuti ako upotrebite moja najbolj lakusna in povsod hvaljena sredstva kakor: proti poljskim mišim 10 K; za podgane in miši stane 10 K; za ščurke a posebno močna vrsta 20 K; posebno močna tinktura za stenice 12 K; uničevalec moljev 10 K; prašek proti mrčesom 10 in 20 K; mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K; mazilo za uši pri živini 6 in 10 K; prašek za uši v objekti in perilu 10 in 20 K; tinktura proti mrčesom na sady in zelenjadi (uničevalec rastlin) 10 K; prašek proti mravljam 10 K; mazilo proti garjem 12 K. Pošilja po povzetju. Zavod za eksport M. Jankov, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.

Velika zaloga klobukov in slaminikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Štobu pošta Domžale
Prevzemajo se tudi stari klobuki in slaminiki v popravilo pri Kovčevič i Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.
Sprejemanje v sredo in soboto.

Svinčene šibre (šrot)

vseh velikosti izdelujejo

Braća Sauerbrunn

Zagreb, Sajmište 58.

Vzorci brezplačno.

Zahtevajte cenik

zastoni

n poštne prosto

H. Suttner

Ljubljana 4,

Mostni trg šte. 23.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Kuverte in pisemski papir s firmo kakor tudi vsako-
:: vrstne druge tiskovine ::
izvorne točno
„Narodna tiskarna“.

Narodna banka

kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev

Na podlagi odredb zakona o Narodni Banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev od 26. januarja 1920 (razglašena v „Službenih Novinah“ br. 22 od 31. januarja 1920) se otvarja

subskripcija 40.000 kom. delnic

v nominalnem iznosu din. 20.000.000 v kovanem zlatu.

Podpisovanje traja od 1.—31. decembra 1920. Subskripcija se vrši: V Beogradu pri banki sami, izven Beograda pri vseh bančnih podružnicah in poleg tega v mestih, kjer banka nima podružnice, pri denarnih zavodih, ki so v zvezi z banko ali njenimi podružnicami, dalje, kjer ni niti teh, pri davčnih uradih.

Na podlagi popisa in procene celokupnega bančnega premoženja se je zvišala vrednost starih delnic banke, ki se glasijo na 500 dinarjev, na 720 dinarjev. Radi izenačenja je določena ista vrednost tudi novim delnicam, katere se bodo istotako glasile na 500 dinarjev in to po sklepu Glavnega odbora Narodne banke, odobrenega od ministrstva za trgovino in industrijo. Nadalje je določeno, da se pri vsaki delnici računa za emisijske stroške 10 dinarjev v zlatu.

Za vsako delnico, ki stane 730 dinarjev v zlatu, se ima plačati pri subskripciji kot prvi brok 130 dinarjev v zlatu, a ostalih 600 dinarjev za akcijo se ima položiti v roku 5 let, in sicer kakor se bode zahtevalo.

Pripomba: V slučaju, da bi subskripcija prekoračila razpisano množino delnic, sme banka po omenjenem zakonu podpisano število delnic reducirati, a vplačani zneski se vrnejo takoj subskribentu. Dividenda teče od 1. jan. 1921.

Beograd, 1. novembra 1920.

Uprava.

Državna razredna loterija.

Prvo žrebanje 3. in 4. jan. 1921.

100.000 srečk - 50.000 dobitkov.

5 dobitkov

od 60.000— do 600.000—
dinarjev ali od 240.000— do
2.400.000— (dva milijona štirikotistotisoč kron)

Vsaka druga srečka mora dobiti!!
Izplačilo vseh dobitkov v gotovem novcu

brez odbitka!!
Največji dobitek v srečnem slučaju:

dinarjev 1.000.000 (en milijon)
ali
kron 4.000.000 (štiri milijone)

nadalje

600.000—, 400.000—, 200.000—,
150.000—, 100.000—, 80.000—,
70.000—, 60.000—, 50.000—,
50.000—, 2 po 40.000—, 5 po
30.000—, 18 po 20.000—
dinarjev odnosno
2.400.000—, 1.600.000—, 800.000—,
600.000—, 400.000—, 320.000—,
280.000—, 240.000—, 200.000—,
200.000—, 2 po 160.000—, 5 po
120.000—, 10 po 80.000— kron itd.

brez odbitka!

Cene srečk za vsaki razred:

1/1 srečka 48 dinarjev ali 192 kron	1/2 srečke 24 dinarjev ali 96 kron.
---	---

1/4 srečke 12 dinarjev ali 48 kron.	1/8 srečke 6 dinarjev ali 24 kron.
---	--

Točno in brzo izplačilo vseh dobitkov

zajamčeno!

Naročbe iz vse države se vrše s pošto nakaznico pooblaščenim glavnim nabiralnicam

Medjunarodna banka d. d.

odlo razredne lutrije

Gajeva ZAGREB Gajeva
ulica 8. ulica 8.

Največja izbira števil!

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, JELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.
DENARNE VLOGE. — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT. — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR. — AKREDITIVI. — BORZA.

Električne naprave!

Kompletne električne naprave v mestih in pokrajinah. Projektiranje naprav kakor izdelovanje tozadnih načrtov. Velika zaloga vsakovrstnega tehničnega in elektrotehničnega blaga. — Moderna delavnica, popravila vseh strojev. — Telefon številka 442.

Tvrdba Štebi in Tuječ
Resljeva cesta številka 4, Ljubljana.
Ponudbe in pojasnila brezplačno.

Naznanilo!

Cenjenim damam vljudo naznanjam, da sem po svojem pokojnem možu prevzela krznarsko obrt ter jo bodem izvrševala s pomočjo poslovođe. Za nadaljna naročila kakor izdelovanje kožuhovinskih garnitur in njih moderniziranje se najtopleje priporočam.

A. ROT, krznarstvo Ljubljana, Gradišče št. 7.

Damski modni salon Teodor Kunc

Ljubljana, Beethovnova ulica 9, (pril. desno)

se priporoča p. n. damam za izdelovanje damskih kostumov, plaščev, bluz in francoskih toalet ter za vsa v to stroko spadajoča dela.

Priporoča se tvrdka

Jos. Petelinc,

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

tovarniška zaloga šivalnih strojev v vseh oprelih za domačo rabo, za krojače, originalni Cylinder Singerjeve velike in male za čevljarje, posamezni deli za vse sisteme, igle, olje za stroje na drobno in debelo.

.. Znižane cene ..

Primerna darila za Miklavža in božič
klobuke, čepice za dame in deklice

priporoča

modni salon

STUCHLY MASCHKE

Dvorski trg 1. Zidovska ul. 3.

.. Znižane cene ..

Radi opustitve trgovine!

Radi opustitve trgovine!

Velika urarska razprodaja!

Naznanjam slav. občinstvu, da pride po svoje ure, katere imajo v popravilu, ker se 7. decembra vrši prostovoljna javna dražba, začetek ob 9, konec ob 13. uri. Razprodajale se bodo raznovrstne ure, verižice, okraski, velika zaloga forniture za urarje. Proda se ves urarski inventar. Dražba se vrši v trgovini, Gospodarska cesta preje Mar. Terezije cesta številka 7, pri K. Linhartu, urarju.

Za otroke se priporočajo:

- I. Kleinmayr-Bambergove umetniške knjige z mnogimi barvnimi slikami: Odd. A: Pravljice. Tekom prih. dni izidejo: St. 1. Rdeča kapica. St. 2. Pepelka. St. 3. Trnjoljica. St. 4. Sneguljica. 11 nadaljnjih pravljic izide pozneje. Cena vsaki pravljici 32 K.
- II. Fr. Rojec: „Tončkove sanje na Miklavžev večer“. Mladinska igra s petjem v treh dejanjih. Vpodbila J. Erbežnik in F. Rojec. Cena 20 K.
- III. Tuckove „Knjige za slikanje dopisnic“, in sicer: 1. „Za kratek čas“. — 2. „Za kraj za otroke“. — 3. „Mladi umetniki“. 4. „Otroški vrtec“. Cena vsaki knjigi 16 K.

Za odrasle:

Ravnokar izšla knjiga Cankar: Mimo življenja, trinajst novel in črtic iz svojih mlajših let. Navadna izdaja 20 K, vezana 30 K, prednostna izdaja 40 K.

Vse te knjige so jako prikladne za Miklavžovo in božično darilo; v veliko veselje pa so otrokom tudi ob vsaki priliki. Naročajo se v naši knjigarni in po vseh drugih knjigotrnih.

Zahteva naj se božični cenik od najnovejših del od

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cokle

trpežno izdelane, gornji deli iz dobrega usnja, izdeluje Čevljarska zadruga, Vrbovec pri Mostju. Zahtevajte cenik!

MEINLOV ČAJ

novi žetvi dospel.

Podružnica Ljubljana,

Aleksandrova c. 1. Tel. 544.

San. major M. U. Dr. Rud. Kobal

bivši zdravnik na zavodu proti tuberkulozi „Alland“ na Dunaju, šefzdravnik internega oddelka stalne vojne bolnice, ordinira za pljučne in notranje bolezni od 11. do pol 13. ure v Ljubljani Prešernova ulica št. 3.

Izdelki prve vrste.

Barve za obleke „Efekt“

dobro razpečljive barve, ki se ne odperjo in so stano- vitne. Karton s 100 zavitki SHS K 45—

Črnila za usnje,

za čevljarje, jako izdatno. Zavitki za liter prima črnila, karton s 25 zavitki SHS K 125—

Črnila za pisanje (prašek)

v zavitkih in odprto na vago. — Točna dobava gro- sistom proti bančnemu zavarovanju.

Chem. Fabrik

F. Schüller & Sohn,

Amstetten N. Oest.

Naznanilo preselitve.

Vljudo naznanjam, da sem preselila svojo obrt s Sv. Petra ceste št. 30 v Zidovsko ulico št. 1. II. nadstropje ter se slav. občinstvu priporočam še v nadalje.

Sprejemam naročila oprem za neveste in novorojenčke ter prevzemam tudi večja naročila. Izdelujem srajce za gospode po meri.

Albina Bogataj-Sitar

izdelovalnica perila, Zidovska ulica številka 1, II. nadstropje.

Klavirji na obroke in na posodo!

Najslavitejši planini in harmoniji: Förster Steinhammer, Reitzmann. Uglasevanje in popravila strokovajsko in cen.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice,

Ljubljana, Kongresni trg 13 (pri nunski cerkvi).

Violine, citre, harmonike.

Strune vseh vrst na debelo in drobno

Velikanska zaloga.

Krasne novosti

modernih svilenih creppe de chine bluz, jutranjih oblek, svilenih kril v specialni trgovini perila

Hed. Šarc, Šelenburgova ul. 5.

Božič je tu!

Nabavite si pravočasno pečilni prašek, vanilin sladkor, žafran i. t. d.

Izdelki Adria (F. Šibenik)

Ljubljana. Tel. 405.

Sanatorij

Tobelbad pri Gradcu.

Vse leto odprto. Termalni vrelci. Absolutno zaveten kraj. Zaprti termalni plavalni basini. Elektro-hidro-terapija. Dietno zdravljenje. Pojasnila daje **Sanatoriums-Leitung und Auskunftsstelle** Wien I., Lothringerstrasse 3, Fernsprecher 58265.

Najprimernejša

darila za Miklavža!

Obleke, površniki, zimske suknje, klobuki, čepice itd. se dobe najceneje pri

prvi kranjski razpošiljalnici

SCHWAB & BIZJAK

Ljubljana, Dvorsni trg 3.

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.

Brzjavni naslov: SPEDBALKAN.

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Spedicijska vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zadržanja in zavarovanja. Mednarodni prevozi. Solitvo s potest. poštov. vozovi na vse strani.

Prvo ljubljansko javno skladišče, spojeno s tirom juž. žel. Carinska agentura javnih skladišč.

Največje domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji

Tovarna Barva vsakovrstno blago.

Jos. Reich Kemično čisti obleke.

Ljubljana, Poljski nasip 4. Svetlolika

Podružnica: Šelenburgova ul. 3

Podružnice

Maribor Novomesto Kočevje

Čopova ul. 39. Glavni trg štov 39.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica številka 2.

Rezervni zakladi 45.000.000— kron.

Telefonska številka 261 in 413.

Glavnica z rezervami 95.000.000— kron.

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Delniška glavnica 50.000.000— kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuj in Brežicah.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE